

Vraždy *v kontextu* domácího násilí

JUDr. Jiřina Voňková, CSc.

Mgr. David Oplatek

prá Fem

Vraždy *v kontextu* domácího násilí

JUDr. Jiřina Voňková, CSc.

Mgr. David Oplatek

Poděkování:

Studie vznikla díky finanční podpoře Nadačního fondu Slovak-Czech Women's Fund ve spolupráci s Philip Morris ČR, a. s.

© proFem, o. p. s., 2015

Foto na obálce: akz © 123RF.com

ISBN: 978-80-904564-3-3

Obsah

Předmluva	5
Úvod	6
1. Co říkají statistiky	8
2. Násilná kriminalita z pohledu kriminologie	10
3. Trestné činy proti životu a zdraví	12
4. Násilí v partnerském vztahu a vraždy	15
4.1 Pojem domácí násilí	16
4.2 Oběti domácího násilí v číslech	19
5. K obětem trestného činu vraždy v kontextu domácího násilí	22
6. Zákonná pomoc obětem trestných činů a pozůstalým	28
7. K pachatelům trestného činu vraždy v kontextu domácího násilí ...	30
7.1 Odrazy ve statistikách	30
7.2 Typologie pachatelů partnerského násilí	32
7.3 Ženy jako pachatelky	32
8. Vraždy a domácí násilí v soudní praxi	34
8.1 Zákonná úprava trestného činu vraždy (§ 140 TZ) a zabití (§ 141 TZ)	34
8.2 Ke vztahu mezi trestnými činy vraždy a týrání osoby žijící ve společném obydlí	37
8.3 Metodika pro získání rozsudků z pravomocně skončených trestních spisů	39
8.4 Kazuistiky z pravomocně skončených trestních spisů	40
9. Shrnutí	58
10. Resumé	62
11. Summary	65
Prameny	68
O autorech	70

Předmluva

Organizace proFem se již od svého vzniku v roce 1993 věnuje tématu násilí na ženách se zaměřením na domácí násilí. Vedle poradenství se proFem zaměřuje i na lobbying, analýzy a publikační činnost.

Ke studii s názvem Vraždy v kontextu domácího násilí nás vedla snaha analyzovat nejzávažnější trestný čin, kterým může skončit dlouhodobé týrání. Na toto téma jsme již narazili při studii Ekonomických dopadů domácího násilí na státní rozpočet, kterou jsme publikovali v roce 2012. Ve studii Vraždy v kontextu domácího násilí blíže nezkoumáme ekonomické dopady, ale zabýváme se teoretickými poznatky trestných činů vs. soudní praxe.

Chtěla bych vyjádřit poděkování autorskému týmu. Jmenovitě JUDr. Jiřině Voňkové, kterou považuji za jednu z nejvýznamnějších odbornic. Zasadila se o řadu pozitivních změn v oblasti domácího násilí. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Davidu Oplatkovi, který zpracoval část věnovanou soudní praxi. V neposlední řadě děkuji i Mgr. Petře Hokr Miholové a Mgr. Veronice Ježkové, které studii redigovaly.

Jitka Poláková
ředitelka proFem, o. p. s.

Úvod

Život a zdraví člověka patří k základním hodnotám chráněným trestním právem (srov. čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 2, čl. 11 odst. 3, čl. 31 Listiny základních práv a svobod) a trestní zákoník¹ (TZ) staví jejich ochranu na první místo. Ze spektra kriminálních jednání vyvolává mezi občany největší obavy vedle majetkové hlavně násilná kriminalita, a to páchaná především v podobě trestného činu vraždy, neboli úmyslného usmrcení jiného (§ 140 TZ). Trestný čin vraždy se do centra pozornosti orgánů činných v trestním řízení a celé společnosti dostává zcela oprávněně nejen pro svou závažnost, ale pro naprostou neodvratitelnost způsobených následků. Pro úvod zmiňme alarmující čísla. Na celkové kriminalitě se násilná kriminalita podílí asi 6 %, z tohoto množství činí vraždy 1 %, úmyslné ublížení na zdraví 29 % a porušování domovní svobody 13 %.²

Přestože poslední dvacetiletí přineslo podstatné změny ve struktuře, motivech a způsobu provedení vražd, nadále převažují vraždy jakožto emotivně laděné spontánní reakce poznamenané **konflikty v rodině a ve vztazích pachatele k nejbližšímu okolí**. Agrese zde směřuje jednoznačně proti konkrétní

1 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

2 Podíly jsou uváděny dle stavu registrované násilné kriminality ve statistice Policejního prezidia ČR za rok 2013.

osobě a možný rozptyl agresivního chování na více osob je minimální, stejně jako recidiva.³

Závažnost problematiky domácího násilí podtrhávají i závěry uvedené v publikaci Světová zpráva o násilí a zdraví (Krug a kol. 2002), prezentující poznatky odborníků různých vědních oborů z více než 70 zemí světa, které jednoznačně konstatují, že **násilí mezi intimními partnery** je, co do dopadů na blízké i nejširší sociální okolí, nejzoubovňější formou domácího násilí. Jeho oběťmi jsou podle dosavadních poznatků převážně ženy.⁴ Co se týče odhadované míry latence domácího násilí v naší společnosti, pak se soudí, že je **značná** a dopady násilného jednání jsou mnohdy **fatální**.

3 Novotný, O., Zapletal, J. 2008. *Kriminologie*. Praha: ASP – Wolters Kluwer. 3. vydání, s. 291.

4 Např. Council Europe Convention, 2011.

1. Co říkají statistiky

Získat bližší informace o obětech násilné kriminality z dostupných statistik není snadné. Kriminální statistiky a oficiální literatura domácí i zahraniční provenience shodně udávají, že prakticky k polovině evidovaných vražd dochází mezi manželi/partnery (tzv. uxoricidia) nebo v okruhu širší rodiny. V této souvislosti je nutné poznamenat, že v poslední době zaznamenáváme zvýšený zájem o údaje o obětech vražd motivovaných osobními vztahy, vedoucí snahou o včasné odhalení existence partnerského násilí a zpracování jeho účinné prevence.

Dosud jsou tedy nejpodrobnějším statistickým pramenem o evidovaných obětech kriminality v ČR údaje z nestandardních sestav Policejního prezidia ČR, zpracované v roce 2013 pro potřeby Institutu kriminologie a sociální prevence (IKSP). Dvě dále citované studie poskytly odborníkům ze zainteresovaných vědních oborů i širší veřejnosti smysluplné informace o rizicích domácího násilí v širším kontextu.⁵

V roce 2013, jak ze statistik vyplývá, bylo oběťmi trestného činu vraždy motivované osobními vztahy 112 osob. Mezi těmito osobami

**52 osob bylo obětí dokonaného trestného činu vraždy,
57 osob přežilo pokus o vraždu,
3 osoby byly oběťmi sledované trestné činnosti ve stádiu přípravy.**

Mezi zmíněnými 112 oběťmi bylo 31 (27 %) osob životními partnery pachatelů, z čehož 84 % těchto typů obětí byly ženy a 16 % muži.

V případě 55 obětí z celkového počtu 112 se jednalo o rodiče, děti, eventuálně jiné příbuzné. Také v této skupině byly oběti většinou ženského pohlaví, a to konkrétně 36 osob (65,5 %).

⁵ Martinková, M. 2014. „Údaje o v České republice policií evidovaných obětech kriminality“. In Marešová, A., a kol. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. Praha: Institut pro kriminologii a kriminální prevenci, s. 61–84, 10 tab.

2. Násilná kriminalita z pohledu kriminologie

Násilná kriminalita je pojem kriminologický, nikoliv právní. Trestní zákoník násilí nedefinuje, pouze v § 119 TZ uvádí, že o násilí se jedná i v případě, kdy pachatel úmyslně způsobí bezbrannost oběti. Trestné činy spadající z kriminologického pohledu do násilné kriminality nacházíme v různých hlavách zvláštní části trestního zákoníku. Hlava I upravuje trestné činy proti životu a zdraví, hlava II trestné činy proti svobodě a právu na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, hlava III upravuje trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, hlava IV upravuje trestné činy proti rodině a dětem, hlava X pak obsahuje také úpravu trestných činů narušujících soužití lidí, např. násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování.

V kriminálních vědách obecně se tento druh kriminality spojuje s pojmem „násilí“. Jiné vědní obory preferují spíše pojem agrese, agresivita, agresivní chování.⁶ Pokud kriminologie operuje s pojmem kriminální agrese, kloní se k užšímu pojetí, které se omezuje na útok na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, resp. pohrůžky násilí vůči jiné osobě.⁷

Násilí je pak (v kriminologickém slova smyslu) vymezováno jako jednorázové jednání, kterým člověk druhému způsobí fyzickou silou nějakou škodu.⁸

Násilná kriminalita zahrnuje různá kriminální chování, jejichž společným jmenovatelem je fyzické poškození oběti nebo alespoň záměr ji fyzicky poškodit. Úmyslná usmrcení, tedy vraždy (homicidia) zahrnují pak širokou škálu kriminálně agresivních jednání, počínaje domácím násilím s fatálními následky až po sexuální nebo nájemné vraždy.

Zejména pro potřeby kriminalistiky byla zpracována klasifikace úmyslných usmrcení, která označila čtyři hlavní typy vraždy (doplňené o řadu subtypů), a to:

- vraždu jako kriminální podnikání,
- vraždu sexuální,
- vraždu ze skupinových důvodů a
- vraždu z osobních důvodů.

V poslední jmenované skupině jsou, mezi dalšími subtypy, uváděny **vraždy v konfliktu**, které jsou definované jako „**vraždy primárně motivované dlouhodobými krizovými vztahy s obětí**“. Oběťmi zde bývají zpravidla nejbližší osoby, jako manželka, manžel, jiný partner nebo partnerka, rodiče, případně děti. Vražda pak bývá vyústěním dlouhodobého neřešeného konfliktu významně ohrožujícího životně důležité hodnoty pachatele (dětí, rodina). Její pravděpodobné spáchání často signalizují vleklé spory hroící rozvodem, narůstající vnitřní napětí pachatele, je zde doprovodná verbální agrese, případně intenzivní fyzická agrese. Pachatel pak bývá ve vztahu právě tou submisivní osobou a snaží se za každou cenu vztah zachovat.⁹

6 Spurný, J. 1996. *Psychologie násilí. O psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion.

7 Netík, K. 1991. „Kriminální agresor“. In *Bulletin studijního a výzkumného oddělení Správa SNVČR*, č. 1.

8 Netík, K.. 2012. „Kriminální agrese“. In Válková, H., Kuchta, J., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 457.

9 Válková, H., Kuchta, J., a kol. 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. 2. vydání, s. 463.

3. Trestné činy proti životu a zdraví

Tím, že trestní zákoník staví ochranu života a zdraví na čelné místo, odděluje v tomto duchu i systematicky tyto trestné činy na trestné činy proti životu (§ 140–144), trestné činy proti zdraví (§ 145–148) a trestné činy ohrožující život nebo zdraví (§ 149–158). Toto rozdělení naprosto odpovídá závažnosti následku, tj. usmrcení, těžké újmy na zdraví a ublížení na zdraví.

Nelze nezdůraznit, že ačkoli jsou nejčastějším trestným činem v rámci násilné kriminality (29 % ze všech registrovaných násilných trestných činů) úmyslná ublížení na zdraví, pak z hlediska osobnostních charakteristik pachatelů se pachatelé tohoto trestného činu blíží spíše, dle názoru některých odborníků, pachatelům trestného činu vraždy.¹⁰ Konkrétněji k jednotlivým trestným činům proti životu a zdraví je nezbytné poukázat především na následující skutečnosti.

Vedle prostého **úmyslného usmrcení jiného** je přísněji postihovaná vražda s rozmyslem nebo po předchozím uvážení. **K přitěžujícím okolnostem, podmiňujícím použití vyšší trestní sazby, patří usmrcení spáchané zvláště surovým způsobem s extrémně vysokou mírou brutality nebo zvláště trýznivým způsobem.** Vražda může být spáchaná oběma způsoby najednou.

¹⁰ Válková, H., Kuchta, J., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. 2. vydání, s. 481.

„Nový“ trestný čin zabití je úmyslný trestný čin, který reflektuje zkratkovitě jednání v silném rozrušení, ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného **omluvitelného hnutí myslí**, např. v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, a proto pachatele mírněji trestá. Omluvitelné hnutí myslí je pak afektivní reakce na vysoce zátěžové životní okamžiky. Strachem se rozumí alespoň částečně odůvodněná obava pachatele o život vlastní nebo jiných osob, z vážné újmy na zdraví, nebo jiné bezprostředně hrozící újmy, v úleku a zmatku pachatel spontánně reaguje na nenadálý ohrožující podnět či se snaží uniknout ze subjektivně nesnesitelné situace.

Vedle výše nastíněných „omluvitelných emocionálních reakcí“ uvádí TZ také samostatnou privilegující okolnost u pachatele zabití, a to pohnutku, že se činu dopustil v důsledku předchozího **zavrženíhodného jednání poškozeného**.

Zavrženíhodným jednáním je pak třeba rozumět takové vědomé a úmyslné chování poškozeného, které je z hlediska etických měřítek společnosti mimořádně zlé, zraňující a pro druhého ponižující, působící nebo hrozící způsobit závažnou újmu na právech fyzických osob. Může se jednat jak o násilné útoky proti fyzické integritě, tak o týrání a ponižování psychické, kterými poškozený jinému závažně ublíží, např. nejrůznější druhy šikany, domácí násilí, útisk, vydírání, znásilnění či sexuální nátlak, pronásledování, šíření pomluv a psychicky zraňujících informací.¹¹ Zákonodárce zde vycházel zejména z kriminologických poznatků dlouhodobě týraných žen.¹² Pro demonstraci proto uvádíme příklad.

Obviněná žila v manželství s poškozeným, který byl znám jako násilník a alkoholik. Poškozený obviněnou dlouhodobě závažným způsobem fyzicky i psychicky týral a ponižoval. Pro případ, že by od něj obviněná odešla nebo požádala o rozvod, jí vyhrožoval usmr-

¹¹ Novotný, O., a kol. 2010. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Wolters Kluwer ČR. 6. přepracované vydání, s. 31. Podobně Šámal, P., a kol. 2009. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, s. 1326.

¹² Novotný, O., a kol. 2010. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Wolters Kluwer ČR. 6. přepracované vydání, s. 23.

cením. Surově bil i dospívající dcery. Aby se poškozeného zprostita, podala mu obviněná jídlo otrávené jedem proti zemědělským škůdcům. Poškozený otravě podlehl.

4. Násilí v partnerském vztahu a vraždy

Násilí v partnerském vztahu evokuje vždy pojem domácí násilí, neboť je jednou z jeho variant. Domácí násilí patřící z kriminologického hlediska mezi tzv. nové formy kriminálního násilí, zahrnuje celou škálu negativních jevů, násilí mezi současnými i bývalými partnery (včetně stalkingu), násilí vůči dětem, rodičům a seniorům. Má svá neoddiskutovatelná specifika, tj. především probíhá v soukromí, mezi osobami navzájem spojenými citovými, sociálními nebo ekonomickými pouty, je dlouhodobé s opakovanými ataky, v průběhu doby eskaluje, stupňuje se intenzita i frekvence útoků a role aktérů jsou dány a určovány vztahem podřízenosti (oběť) a nadřazenosti (násilná osoba).

K postihu případů domácího násilí je určeno ustanovení § 199 TZ – Týrání osoby žijící ve společném obydlí. Týrání pak odborníci definují jako takové zlé nakládání s obou blízkou nebo jinou osobou, žijící s pachatelem ve společném obydlí, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou dobou trvání, které tato osoba pocituje jako těžké příkoří, resp. psychické i fyzické útrapy. Kratší trvání zlého nakládání může být vyváženo jeho vyšší intenzitou. Není proto nezbytné, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvajících.¹³

13 Novotný, O., a kol. 2010. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Wolters Kluwer ČR. 6. přepracované vydání, s. 146. Dále srv. Sb. rozh. tr. 2006. TRNS 44/2008-T 1076. Podobně Šámal, P., a kol. 2009. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 1. vydání, s. 1564.

Důležité je, že zákon pro postih týrání nevyžaduje, aby fyzické násilí bylo spojeno s následky na zdraví.

4.1 Pojem domácí násilí

Pojem domácí násilí je používán od 70. let minulého století. Primárně tak bylo označováno násilné jednání muže vůči ženě. S postupným nárůstem počtu obětí, které své zážitky zveřejnily, se začíná, na základě praktických zkušeností, vytvářet mozaika rozmanitých druhů a forem domácího násilí. Pro zpřehlednění problematiky jsou níže nastíněny některé typické varianty domácího násilí.

Nejčastější variantou domácího násilí je **intimní terorismus**. Je charakterizován:

- dlouhodobostí a opakováním
- pachatel a oběť jsou, nebo byli k sobě citově, sociálně a ekonomicky připoutáni
- pachatel a oběť nejčastěji vytváří rodinu a jsou rodiči převážně nezletilých dětí
- role osoby násilné (pachatele) a osoby ohrožené (oběti) jsou neměnné (vztahová asymetrie)
- eskalací domácího násilí co do frekvence a intenzity
- násilí je prostředkem k dosažení nějakého cíle, převažuje fyzické násilí
- uplatňováním kontroly a moci pachatele ve vztahu k oběti.

V 97 % případů této varianty domácího násilí jsou pachateli muži, pouze ve 3 % případů jsou pachatelkami ženy. U obětí vzniká syndrom týrané osoby a startéry incidentů jsou nevypočitatelné. Typickým je pro něj existence rizika tzv. separačního napadení, protože partner neakceptuje rozchod, který by znamenal ztrátu kontroly nad životem partnerky. Tento typ domácího násilí je vysoce společensky nebezpečný a vždy naplňuje znaky trestného činu podle § 199 TZ.

Variantou domácího násilí je i **psychické domácí násilí** s následujícími charakteristikami:

- je rovněž dlouhodobé, incidenty se opakují
- je přítomna vztahová asymetrie
- uplatňuje se vzorec kontroly a moci
- fyzické násilí je však v dané variantě ojedinělé.

Při tomto typu násilí je oběť zbavena možnosti rozhodování o svém sebeurčení. Nesmí rozhodovat o chodu rodiny a partner je tyranem přesvědčeným o prospěšnosti tohoto modelu pro chod rodiny. Dochází k výraznému snížení kvality života oběti a nelze vyloučit vznik syndromu týrané osoby. Také zde naplňuje jednání dominantního partnera znaky trestného činu podle § 199 TZ.

Varianta s označením **dysforické domácí násilí** je charakteristická:

- zachováním určitého „cyklu realizace aktivního domácího násilí“, tj. období klidu se střídá s opakovanými incidenty
- existencí vztahové asymetrie
- uplatňováním vzorce kontroly a moci
- převažuje zde psychické násilí
- do popředí vystupuje žárlivost násilného partnera.

Pachatelé jsou dependentní osobnosti, tj. osoby se sklony k závislosti na partnerovi, které trpí strachem z opuštění. Partnera chtějí mít pouze pro sebe, vyvíjejí excesivní kontrolu a omezují partnera v sociálních kontaktech. Pokud se partner brání (většinou je zde obětí žena), propadají tito pachatelé silným agresivním afektům. Jde o nebezpečné násilníky, kteří v případě pokusu partnerky odejít jsou schopni až likvidační agrese partnerky a dětí. Z odborného hlediska jde o tzv. **separační násilí**. Ochrana oběti je v tomto případě výrazně nutná. I tato varianta násilí je trestným činem podle § 199 TZ.

Pro výše popsané varianty domácího násilí je společně charakteristická tzv. **spirála násilí** probíhající ve fázích **incident, usmiřování, klid a narůstání napětí směřující k dalšímu incidentu**.

Spirálu násilí však nenalezneme ve variantě psychického násilí, kterou odborníci označují jako **trvalou nátlakovou kontrolu**. Charakteristiky trvalé nátlakové kontroly jsou:

- permanentní nátlak a kontrola partnera/partnerky
- vztahová asymetrie
- fyzické násilí je výjimečné, je reakcí na „vzdorování“ utiskovaného partnera
- uplatňování moci a kontroly.

Absence spirály násilí znamená, že oběť je decimována kontinuálně. Syndrom týrané osoby se zde projevuje v její neschopnosti řešit partnerský vztah.

Situační/obecné párové násilí jako takové se od výše popsanych variant domácího násilí, kdy jsou však aktéry partneři, liší a je charakterizováno:

- relativně dlouhými obdobími klidu
- startéry incidentů jsou konfliktní situace
- vztahová asymetrie kolísá.

Jde o konflikty a krize ve vztahu, není zde snaha po degradaci partnerky s potřebou ubližovat a kontrolovat.

Na okraj je nezbytné uvést, že za specifický typ domácího násilí je označováno násilí, kterého se dopouštějí ženy na svých partnerech. S ohledem na nejednotnost odborné veřejnosti v názoru, zda je potřeba k tomuto fenoménu přistupovat jinak než k násilí, kterého se dopouštějí muži na ženách, se jím dále v tomto textu nezabýváme.

Co se týče významu odborně vypracované **typologie domácího násilí**, pak tato má svůj neoddiskutovatelný, především praktický význam. Neboť subsumování konkrétní situace pod určitou variantu pomáhá a usnadňuje volbu odpovídající strategie odborné pomoci jak vůči obětem, tak násilným partnerům¹⁴.

14 Čírtková, L. 2011. „Jak se vyznat v domácím násilí“. In *Právo a rodina*, č. 7, s. 4–12.

4.2 Oběti domácího násilí v číslech

Mezi **oběťmi** policíí evidovaných případů domácího násilí, které bylo stiháno **od června 2004** do konce **roku 2012** (nejprve podle § 215a starého trestního zákona, nyní podle § 199 TZ), se vyskytovaly hlavně ženy. Ročně se jejich počet pohyboval mezi cca 420–580 osobami.

V roce 2013 byla v důsledku trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ) usmrcena 1 oběť a zraněno bylo 210 osob. Jiný následek domácího násilí byl zaznamenán u 372 osob a bez následku zůstalo 47 osob. Z celkového počtu **630 osob** bylo **viktimizováno 499 žen a 10 mužů** (u ostatních osob nebylo sděleno pro účely statistiky pohlaví).¹⁵

Pachatele a oběti trestné činnosti vztahující se k domácímu násilí eviduje také justiční statistika (CSLAV). V této statistice bylo zaznamenáno v letech 2008–2012 cca 330–420 pravomocných odsouzení **pachatelů domácího násilí ročně**. Z těchto pachatelů ročně tvořily **ženy jen 7–10 %**.

Souhrnná celorepubliková data o výskytu a vývoji domácího násilí, vzhledem ke skutečnosti, že jsou zaznamenávána pravidelně jen v některých statistikách, a to z profesního hlediska, pouze naznačují, v jakém rozsahu se s případy domácího násilí orgány činné v trestním řízení setkávají.

Z policíí evidovaných údajů obětí a pachatelů vztahujících se k trestnému činu týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 TZ (pův. § 215a TZ) vyplývá, že v letech 2004–2012 nebyl v této oblasti patrný nárůst. Každoročně jsou ale evidovány stovky případů méně závažného domácího násilí, tj. stovky pachatelů a obětí domácího násilí, jak to vyplývá z úředních záznamů o incidentech se znaky domácího násilí sepsaných policíí. O tom ostatně svědčí údaje o vykázání násilníků ze společného obydlí.

15 Martinková, M. 2014. *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR*. Praha: Institut kriminologie a sociální prevence, s. 9–23.

Tab. č. 1 Přehled počtu vykázaní Policií ČR dle krajů v roce 2014

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR – 13. 2. 2015												2014	Celkem v letech							Celkem 2007–13
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Jihočeský	8	5	5	4	7	6	3	5	6	1	6	0	56	50	37	35	84	72	64	63	405
Jihomoravský	11	5	7	8	11	10	11	8	13	14	7	13	118	82	72	82	87	118	150	128	719
Karlovarský	5	8	15	9	5	11	15	9	8	10	15	4	114	32	46	49	79	137	111	97	551
Královéhradecký	9	2	1	3	0	4	3	1	3	3	2	4	35	34	22	16	44	45	52	41	254
Liberecký	10	9	8	9	8	4	13	6	7	5	7	14	100	30	36	68	62	82	104	113	495
Moravskoslezský	11	10	15	6	17	5	8	11	11	9	8	13	124	213	110	111	108	135	97	107	881
Olomoucký	6	7	5	6	7	7	10	5	10	9	7	8	87	44	35	43	61	112	100	94	489
Pardubický	6	4	10	8	13	4	10	4	8	5	5	3	80	61	39	44	73	92	104	83	496
Plzeňský	3	6	2	4	7	3	4	7	3	0	1	2	42	16	22	14	27	23	30	39	171
Hlavní město Praha	14	15	21	18	15	17	18	18	11	25	19	22	213	59	34	48	104	123	138	155	661
Středočeský	11	6	9	12	12	8	14	5	11	6	6	19	119	79	67	59	64	121	106	111	607
Ústecký	10	15	11	13	14	12	15	8	8	11	10	10	137	81	87	134	133	202	204	156	997
Vysočina	8	10	7	5	7	5	2	9	4	4	4	9	74	32	26	39	51	42	43	73	306
Zlínský	7	11	11	14	8	6	3	2	4	8	2	7	83	49	46	36	81	126	102	101	541
CELKEM VYKÁZÁNÍ	119	113	127	119	131	102	129	98	107	110	99	128	1382	862	679	778	1058	1430	1405	1361	7573
z toho opakovaná	16	14	12	18	19	17	16	10	11	10	12	18									
tj. v %	13%	13%	10%	15%	15%	17%	13%	10%	10%	9%	13%	14%		Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2014 celkem:							8955

Z dostupných justičních údajů je patrné, že soudy řešily ve sledovaném období let 2008–2012 několik set případů trestné činnosti spojené s domácím násilím a v převažujícím počtu případů uložily pachatelům (pachatelkám), kteří se dostali až před soud kvůli domácímu násilí, podmíněné tresty odnětí

svobody. Dané může nejen odrážet skutečnost, že značné množství pachatelů/pachatelek bylo osobami dosud netrestanými, v důsledku čehož jim byl uložen tento druh trestu, ovšem můžeme indikovat i určité tendence autorit oprávněných k ukládání trestu ke zlehčování závažnosti domácího násilí.

5. K obětem trestného činu vraždy v kontextu domácího násilí

Fatálním vyústěním domácího násilí je vražda mezi partnery, manželi nebo jinými blízkými osobami žijícími převážně ve společném obydlí. Jako již bylo zmíněno, oběťmi trestného činu vraždy motivované osobními vztahy jsou v převažující míře partnerky pachatelů.

Pokud domácí násilí nekončí usmrcením jednoho z aktérů, převážně oběti (pachatele pouze výjimečně), bývají následky fyzického útoku dobře patrné v podobě různých tělesných zranění. Ta jsou zpravidla navenek dobře identifikovatelná, a to nejen lékařem. Potíže však může působit zjištění jejich původu.

Je známo, že řada obětí nejen domácího násilí, ale také šikany a jiných agresí mezi blízkými má tendenci zastírat mechanismus jejich vzniku a tak „chránit“ původce. Příčinou snahy chránit původce může být například:

- strach z dalších agresí či z vystupňovaného násilí (to platí zvláště pro šikany)
- naivní domněnky oběti, že se problém nějak samovolně vyřeší, bez nutnosti radikálního zásahu zvnějšku
- rezignace vyvolaná ať domnělou nebo reálnou představou o faktické neřešitelnosti věci
- patologická závislost oběti na agresorovi, vznikající v extrémním případě.

Je nutné dále připomenout, že objektem násilí se může stát nejen kterákoliv žena a dítě, ale i mužští členové rodiny, nezávisle na věku, vzdělání, kultuře, ekonomickém statutu, stylu života.

Nezbytné je bohužel konstatovat, že ve společnosti existuje nízké povědomí o tom, jak trestný čin dopadá na oběť a jak ji poznamenává. **Schopnost pochopit, že viktimizace je událost, která otřese jedincem a představuje nadlimitní stres, který zaplavuje psychiku oběti a vede ke zborcení naučených scénářů jednání,** v obecném povědomí chybí. Bez výjimky to pak platí u násilných trestných činů. Okolí nechápe zvláštní způsoby reagování oběti na ohrožujícího pachatele a může zpochybňovat i její roli v genezi trestného činu. Rozpaky a nepochopení nad **paradoxním chováním oběti** vzbuzuje především **pasivita oběti**, označovaná jako naučená bezmoc, a dále odborníky definovaný **stockholmský syndrom**.

Jestliže u pachatelů domácího násilí by bylo možné najít určité shodné osobnostní znaky, u obětí domácího násilí neexistuje žádný osobnostní profil.

Je však neoddiskutovatelné, že následky dlouhodobého domácího násilí vedou k tzv. **syndromu týrané ženy, resp. partnera**, který má rozmanité symptomy, s nimiž se u jiných obětí nesetkáváme. Jedná se např. o setrvání v blízkosti agresora, opakované útoky a návraty k němu, iluze přetrvávajícího vztahu, ambivalentní vztah k násilníkovi, ale také strach z reakcí násilné osoby. Syndrom týraného partnera spojený s opakujícím se násilím, kterého se dopouští životní partner či blízká osoba, není závislý na pohlaví oběti. Syndrom týraného partnera má různé podoby a signalizuje, že se osoba stala obětí určitého druhu násilí a že její duševní stav a mentální pochody jsou touto traumatizací pozměněné.¹⁶

Je nutné připomenout, že násilný partnerský vztah je nejzávažnějším stresem v párovém soužití. Na mezinárodní šestistupňové škále je chronické násilí ve vztahu umístěno na pátém stupni.

Ze zdravotního hlediska je třeba zmínit, že pro oběti domácího násilí je též typické horší psychické a fyzické zdraví.

¹⁶ Čírtková, L. 2008. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, s. 150.

Proces poškozování a způsobování újmy oběti násilnou osobou je tzv. **primární viktimizací**. Bohužel ani v průběhu trestního řízení není oběť mnohdy ušetřena další újmy, tzv. **sekundární viktimizace**. Ta může pramenit z nevhodného chování oficiálních institucí (policie, justice), bulvárního přístupu médií, která kauzu prezentují, ale i sociálního okolí oběti, které hodnotí negativně chování oběti atd. **Mezi primární a sekundární viktimizací je zásadní rozdíl. Zatímco primární viktimizaci plně kontroluje pachatel a v podstatě jí nelze předejít, sekundární viktimizaci předejít lze, a to vhodnou zákonnou úpravou a praktickým výcvikem.**¹⁷

Ve vztahu k procesu postihování trestněprávních jednání vztahujících se k domácímu násilí a obětem je třeba uvést, že ochota podat příslušné trestní oznámení se řídí věkem, příslušností k sociální vrstvě a typem deliktu. Z průzkumů vyplývá, že mladší lidé podávají trestní oznámení méně než starší, nižší společenské vrstvy podávají častěji oznámení o vztahových deliktech, zatímco vyšší spíše o majetkových trestných činech. Pokud jde o pohlaví, detekujeme častější podání trestních oznámení ženami u násilných a sexuálních deliktů. Co se týká motivů k oznámení trestných činů, pak jsou osobního rázu. Převládají preventivní zájmy, tedy strach před recidivou a snaha po nápravě škody. **V případech pokusů o usmrcení je však stupeň vztahu mezi pachatelem a obětí důležitější než ochota situaci oznámit. Čím užší je vztah mezi pachatelem a obětí, tím menší je ochota podávat trestní oznámení.** Ochota podávat trestní oznámení klesá u opakovaně viktimizovaných obětí. Většina obětí pak považuje ochranu prostřednictvím státních institucí za pozdní, nedostatečnou a neekonomickou.¹⁸

17 Čírtková, L. 1998. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, s. 150.

18 Kaiser, G. *Kriminologie*. Praha: C. H. Beck, 1993, s. 264.

5.1

Poznatky mezinárodních výzkumů hovoří jednoznačně o tom, že násilí mezi partnery má genderový rozměr.¹⁹ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ve své *Global Study on Homicide* z roku 2013 uvádí, že za poslední rok bylo v Evropě 55 % ženských obětí vražd usmrceno partnerem/kou nebo někým jiným z rodiny oproti 18 % mužských obětí (z toho ženských obětí zavražděných partnerem/kou je 53 % a zavražděných dalším členem rodiny je 47 %). Dále 79 % obětí zabitých partnerem/kou jsou ženy. Většina zavražděných žen byla zabita někým, koho znali, někým z blízkých, nejčastěji partnerem, a to ve svých domovech. Na základě výše uvedeného je tedy patrné, že zabíjení žen je projevem násilí na ženách, a že pokud by se toto číslo podařilo snížit, snížil by se významně počet vražd žen jako takových.²⁰

Zároveň si je třeba uvědomit, jak studie uvádí, že hovoříme-li o násilí na ženách, vraždy žen jsou jen špičkou ledovce. Ačkoliv počet vražd žen v Evropě dlouhodobě mírně klesá, tato pomalá změna ukazuje, jak obtížné je vymýtit praktiky a chování zakořeněné v kultuře a společenských normách, které jsou projevem genderové nerovnosti žen a mužů. Dokonce i v zemích, kde je počet zavražděných žen nízký, existuje významný podíl žen, které v průběhu života zažily fyzické a/nebo sexuální násilí. V ČR, Dánsku, Německu, Norsku či Velké Británii zažila partnerské násilí téměř jedna čtvrtina až třetina žen.²¹

19 *Vraždy v kontextu domácího násilí – shrnutí vybraných zahraničních studií*. Praha: proFem, 2015. Interní materiál.

20 United Nations Office on Drugs and Crime. 2014. *Global Study on Homicide 2013*. [online]. Vienna. [cit. 10. 6. 2015], s. 53. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/GSH2013/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf.

21 United Nations Office on Drugs and Crime. 2014. *Global Study on Homicide 2013*. [online]. Vienna. [cit. 10. 6. 2015], s. 55. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/GSH2013/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf.

K označení vražd žen se často používá pojem „femicida“ (*femicide*). Tento pojem se začal používat už v 90. letech 20. století a odkazuje na případy, kdy byla žena zavražděna na základě svého genderu.²²

Rashida Manjoo, zvláštní zpravodajka OSN, uvedla v roce 2012 v Evropském parlamentu, že partnerské násilí a femicida jsou jak v Evropě, tak na celém světě velice málo oznamovány.²³ Leah Norris ve svém příspěvku *Femicide as a Result of Domestic Violence* v rámci studie *Femicide A Global Issue That Demands Action* dále cituje lékaře Kevina Fullina z Americké lékařské asociace, který říká, že třetina zranění žen, které k nim přicházejí na pohotovost, není následkem nehody. Většinou jsou to důsledky promyšlených a záměrných násilných aktů, které se často opakují znovu a znovu, dokud není žena zavražděna.²⁴

Studie *Femicide in the European Union and Latin America* naopak konstatuje, že zatímco počty vražd v Evropě v posledních letech klesají, netýká se to vražd v kontextu domácího násilí. Polovina zavražděných žen v Německu byla zabita současným nebo minulým partnerem a ve Francii počet žen zabitých v situaci domácího násilí stoupl v roce 2012 oproti roku 2011 o více než 20 %. Stejně tak v Itálii počet zavražděných žen v posledních letech stoupá.²⁵

22 Euro-Latin American Parliamentary Assembly, Committee on Social Affairs, Youth and Children, Human Exchanges, Education and Culture, working document. EP rapporteur: Raül Romeva i Rueda. 2013. *Femicide in the European Union and Latin America*. [online]. [cit. 10. 6. 2015], s. 2. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/committees/social/meetings/2013_07_16-17_vilnius/working_doc/ep/940344en.pdf.

23 Norris, L. 2013. *Femicide as a Result of Domestic Violence*. In Laurent, C., Platzer, M., Idomir, M. (ed.). *Femicide. A Global Issue That Demands Action*. [online]. Vienna. [cit. 9. 6. 2015], s. 56. Dostupné z: http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Co-publications/Femicide_A%20Gobal%20Issue%20that%20demands%20Action.pdf.

24 Norris, L. 2013. *Femicide as a Result of Domestic Violence*. In Laurent, C., Platzer, M., Idomir, M. (ed.). *Femicide. A Global Issue That Demands Action*. [online]. Vienna. [cit. 9. 6. 2015], s. 58. Dostupné z: http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Co-publications/Femicide_A%20Gobal%20Issue%20that%20demands%20Action.pdf.

25 Euro-Latin American Parliamentary Assembly, Committee on Social Affairs, Youth and Children, Human Exchanges, Education and Culture, working document. EP rapporteur: Raül Romeva i Rueda. 2013. *Femicide in the European Union and Latin America*. [online]. [cit. 10. 6. 2015], s. 4. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/committees/social/meetings/2013_07_16-17_vilnius/working_doc/ep/940344en.pdf.

Skutečnost, že pohlaví obětí vražd je genderově podmíněno, dokládá i studie z Velké Británie.²⁶ Ženské oběti, podle této studie, znají hlavního podezřelého v 78 % oproti 57 % mužských obětí. Ženy budou pravděpodobněji zabity současným nebo bývalým partnerem – 47 % – oproti mužům – 5 %, zato s menší pravděpodobností budou zabity někým cizím.

26 Smith, K., Osborne, S., Lau, I., Britton, A. (ed.). 2012. *Homicides, Firearm Offences and Intimate Violence 2010/11: Supplementary Volume 2 to Crime in England and Wales 2010/11*. [online]. [cit. 10. 6. 2015], s. 20. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/116483/hosb0212.pdf.

6. Zákonná pomoc obětem trestných činů a pozůstalým

K významnému zlepšení postavení obětí trestných činů přispěl jak samotný zákon o obětech trestných činů (dále jen ZOTČ),²⁷ tak rozsáhlá novela trestního řádu,²⁸ která ukládá orgánům činným v trestním řízení řadu nových povinností (§ 2) a zlepšuje postavení osob poškozených v rámci trestního řízení. Sám ZOTČ postuluje pro oběti rozsáhlý katalog práv jak obligatorních (§ 8), tak fakultativních a vymezuje rozsah nadstandardního zacházení pro zvláště zranitelné oběti.²⁹ Další „významná událost“ je ustanovení § 3, který jednoznačně stanoví odpovědnost státních i nestátních organizací, některých povolání a médií za způsobení druhotné újmy (sekundární viktimizace) oběti jejich nezodpovědným přístupem. Do pomoci oběti vstupuje nová osoba, důvěrník, která je jí psychickou oporou, ale nemůže jako zmocněnec zasahovat do procesních úkonů. Před druhotnou újmu chrání oběti i další ustanovení, právo na informace o „pohybu“ pachatele, zabránění kontaktu pachatele a oběti, právo na bezplatnou pomoc zmocněnce, ochranu osobních údajů a dat z protokolu atd.

27 Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

28 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v aktuálním znění.

29 § 2 odst. 2, odst. 3, odst. 4.

Za mimořádně důležitý institut je považováno prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její dosavadní život (§ 22). Z právního hlediska má význam pro orgány činné v trestním řízení při hodnocení následků trestného činu (event. při stanovení výše peněžité náhrady nemajetkové újmy). Z psychologického hlediska by takovéto prohlášení mělo pomoci oběti překonat trauma způsobené trestným činem a vést pachatele k poznání, co vše trestným činem způsobil (tedy co není viditelné okem). Popisované právo mají i pozůstalí po oběti. Kdo je pozůstalým po oběti, je stanoveno v § 2 odst. 3 ZOTČ. V díle 6 cit. zákona Právo na peněžitou pomoc státu, která je určena k překlenutí zhoršené sociální situace oběti nebo pozůstalých po oběti (obětech), je uvedeno, kdo, za jakých podmínek má na peněžitou pomoc nárok, kolik peněžité pomoci pro individuální případ obnáší a jak je možno tuto pomoc získat.³⁰

30 § 23 až § 37.

7. K pachatelům trestného činu vraždy v kontextu domácího násilí

Jak již bylo zmíněno, extrémní formou partnerského násilí je **úmyslné usmrcení**.

Násilí samo o sobě je pojem sdružující celou řadu rozmanitých chování, jimž je společný prakticky jen fakt poškození objektu útoku. I v rámci úmyslných usmrcení lze samozřejmě rozlišit různé motivační struktury spouštějící agresivní chování, různé způsoby provedení (od převáženě situačně podmíněných impulzivních jednání po předem promyšlené a připravené činy), různé cíle (od instrumentální agrese, která slouží k dosažení jiného cíle po agresi, která je cílem sama o sobě).

7.1 Odrazy ve statistikách

V rámci výzkumného šetření bylo v roce **2005** analyzováno **celkem 26 partnerských agresorů**. Zdrojem dat byla psychologická vyšetření a soudně znalecké posudky z oboru psychiatrie.

Soubor se skládal z **5 žen a 21 mužů**. Všichni byli za své partnerské násilí trestně stíháni a téměř všichni odsouzeni. **81 % pachatelů bylo trestně stíháno za vraždu podle § 219 starého Trestního zákona, z toho 1 pachatelka nebyla odsouzena z důvodu nutné obrany a 1 pachatelka byla stíhána**

za vraždu manžela ve spolupachatelství (nájemná vražda). Ze zbývajících 19 % pachatelů bylo 5 odsouzeno za ublížení na zdraví, 3 za znásilnění, 1 za porušení povinnosti poskytnout pomoc. Věk pachatelů se pohyboval v rozmezí od 23 let do 74 let, průměr 37 let.

Porozumění příčinám konkrétního kriminálního chování pachatele poskytne analýza kriminogenní situace, interakce pachatel – oběť a způsobu provedení činu. Na základě výsledků takové analýzy – a s přihlédnutím k osobnosti pachatele – lze vyvodit pravděpodobnou **motivaci kriminálně agresivního jednání**. Většina skutečných partnerských násilí je totiž kriminálním činem, nejen vraždy a znásilnění, ale i ublížení/újmý na zdraví, násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci a řada dalších, včetně týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 TZ.

Podle doprovodných charakteristik (afektu, postoje k oběti, brutality činu, přípravy apod.) lze kriminální agresi rozdělit na **agresi chladnou** (instrumentální), **afektivní** (expresivní) a její specifickou odnož – **agresi sexuální**. Ve výzkumném souboru jednoznačně **převládala agrese afektivní (81 %)**. Do této kategorie patří i tři z pěti žen – vražedkyně; ostatní dvě patří do kategorie chladné agrese (obě si najaly k odstranění partnera jinou osobu). Všechny tři ženy spáchaly vraždu pod vlivem afektu strachu v situaci ohrožení života. V 8 % bylo možno kriminální jednání pachatele označit jako sexuální agresi (znásilnění bývalé manželky, resp. vražda partnerky).

Lze konstatovat, že ve zkoumaném souboru jednoznačně převládaly trestné činy úmyslného usmrcení (81 %), zbytek byl tvořen několika případy úmyslného ublížení na zdraví, znásilnění a porušení povinnosti poskytnout pomoc.

V převážné většině analyzovaných partnerských násilí bylo možno jednání pachatele charakterizovat jako tzv. **afektivní (expresivní) agresi, jejímž cílem je násilí samo o sobě**.

7.2 Typologie pachatelů partnerského násilí

Součástí výzkumného úkolu bylo navrhnout typologii partnerských agresorů, která je předpokladem účinnosti programů zacházení s jakýmkoli, tedy i partnerským násilím. K tvorbě komplexního programu je možné využít modifikovanou empirickou typologii partnerských agresorů. Ta sestává ze tří typů:

- nepatologického
- antisociálního a
- pasivně agresivního, závislého.

Předpokládáme, že prvnímu typu lze přiřadit zejména **komunikačně podmíněný druh** domácího násilí, zatímco druhému spíše **osobnostně podmíněný** a třetímu **situačně podmíněný typ**.

Antisociální jedinec, jakožto pachatel zejména osobnostně podmíněného násilí, se bude dopouštět násilí i mimo rodinný kruh (generalizovaná agrese), což bude odrážet jeho kriminální anamnéza. Efektivní způsob zacházení s takovými pachateli partnerského násilí by měl být zabezpečen v rámci trestní justice, tedy izolací (uvěznění). Rodina, v níž dominuje antisociální jedinec, se vzhledem k převážně infaustní predikci jeho budoucího chování – bez ohledu na to, zda s ním bude nějak zacházeno – jeví jako neperspektivní. Za optimální řešení problému lze považovat v takovém případě rozvod, příp. rozchod partnerů.

Pasivně agresivní, závislý (příp. neurotický) jedinec se dopouští násilného jednání spíše pod vlivem situace a jeho agrese zpravidla nepřekračují – alespoň ve své fyzické podobě – rámec rodiny.

7.3 Ženy jako pachatelky

Specifickou skupinu pachatelů představují ženy – vražedkyně partnerů, které svůj trestný čin spáchají v bezprostředním ohrožení života ze strany oběti, tj. týrajícího partnera. Budou se řadit zejména k prvně výše zmíněnému typu

osobnosti, tj. nepatologickému, byť u nich může být vyšetřením konstatována přítomnost neurotických rysů. Partnerské vraždy páchané ženami mají častěji povahu agrese defenzivní, doprovázené afektem strachu vyvolaným ohrožením ze strany pozdější oběti.

8. Vraždy a domácí násilí v soudní praxi

8.1 Zákonná úprava trestného činu vraždy (§ 140 TZ) a zabití (§ 141 TZ)

Vražda je nejpřísněji postihovaným trestným činem proti životu. Dle trestního zákoníku je vražda zvláště závažným zločinem, kterého se dopustí ten, kdo jiného úmyslně usmrtí.

Přitom je rozlišována z hlediska míry úmyslného způsobení následku vražda **prostá** (§ 140 odst. 1 TZ), za kterou pachateli hrozí trest odnětí svobody v rozsahu 10 až 18 let, a vražda spáchaná **s rozmyslem nebo po předchozím uvážení** (§ 140 odst. 2 TZ), u níž je možné uložit trest odnětí svobody v délce 12 až 20 let.

Ustanovení § 140 odst. 3 pak obsahuje katalog okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby (15 až 20 let či výjimečný trest), vztahujících se k oběma typům vraždy. Mezi tyto okolnosti patří např. vražda na dvou či více osobách, spáchání vraždy opětovně, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem nebo ze zavrženíhodné pohnutky.

Trestný čin zabití dle § 141 TZ je pak **privilegovanou** podstatou úmyslného usmrcení člověka, kdy je takový skutek postihován podstatně nižším trestem (3–10 let), spáchal-li ho pachatel v silném rozrušení ze strachu, úleku,

zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Zákonná úprava trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ)

Objektem tohoto trestného činu je zájem společnosti na ochraně osob před **tzv. domácím násilím**, tedy osob jak blízkých, tak i jiných osob žijících ve společném obydlí. Specifickým znakem tohoto trestného činu je skutečnost, že pachatelé, kteří týrají jiné osoby, tak činí vůči osobám blízkým a dalším osobám žijícím s nimi ve společném obydlí, v důsledku čehož je u nich dána specifická forma vzájemné závislosti. Tato závislost vyplývá ze skutečnosti, že tyto osoby obývají společné obydlí, a proto jsou mezi nimi vytvořeny zvláštní vztahy vyplývající ze společného bydliště a zpravidla mají též ztíženou možnost toto společné obydlí opustit. Dle poslední judikatury Nejvyššího soudu³¹ není trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí trestným činem pokračujícím, nýbrž **trvajícím**, pro který je typické jeho souvislé páchaní nerozpadající se do dílčích útoků.

Objektivní stránka trestného činu spočívá v tom, že pachatel osobu, která s ním žije ve společném obydlí, „**týrá**“. Pod pojmem týrání soudní praxe rozumí zlé nakládání s osobou žijící s pachatelem ve společné domácnosti, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i o psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují, odpírání potravin, spánku apod.). K tomu je třeba uvést, že trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nemusí však jít o jednání soustavné nebo delší dobu trvajících. Nevyžaduje se, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří.³²

31 Rozhodnutí NS ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 15 Tdo 887/2014.

32 Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 7 Tdo 1437/2014.

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu³³ lze označit za týrání ve smyslu trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 TZ i verbální útoky, které spočívají v hrubých nadávkách a urážkách poškozené osoby, a to i na veřejnosti v přítomnosti dalších osob, vyznačující se bezcitností a surovostí.

Předmětem útoku je každá osoba, která žije s pachatelem ve společném obydlí. Zákon výslovně uvádí „osobu blízkou“, ale může to být kdokoliv, kdo žije s pachatelem ve společném obydlí, například nájemník či spolubydlící. Pojem „společné obydlí“ navazuje na pojem „obydlí“, který je vymezen v § 133 TZ, jako „dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející“. Toto vymezení pokrývá tedy mimo obytných domů a bytů i obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje apod., tedy veškeré prostory sloužící k bydlení lidí. Oproti úpravě tohoto trestného činu v předchozím trestním zákoníku (trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a, zák. č. 140/1963 Sb.), kdy se jednalo o společně obývaný dům nebo byt, je tak obecnější vymezení pojmem společné obydlí výstižnější.

Došlo-li v důsledku týrání k ublížení na zdraví, bude pachatel posouzen podle speciálního ustanovení § 199 TZ, nikoliv podle § 146 TZ o ublížení na zdraví. U těchto dvou trestných činů je faktická konzumpce možná, obdobně jako u souběhu s trestným činem ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 TZ. Pokud jednání pachatele má za následek ublížení na zdraví, jde zpravidla o vedlejší a méně významný následek hlavní trestné činnosti spočívající v týrání osoby žijící ve společném obydlí. Z toho důvodu posouzení skutku jako závažnějšího trestného činu podle § 199 TZ zpravidla fakticky konzumuje jeho posouzení jako méně závažného trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TZ či trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 TZ.

33 Č. j. 3 Tdo 963/2011-32.

8.2 Ke vztahu mezi trestnými činy vraždy a týrání osoby žijící ve společném obydlí

Situace je však odlišná v případě, pokud měl trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí za následek těžkou újmu na zdraví (§ 122 odst. 2 TZ) či smrt oběti. V tomto případě může být pachatel posuzován podle § 199 TZ pouze tehdy, byla-li těžká újma na zdraví způsobena ve smyslu § 17 písm. a) TZ jen z **nedbalosti**. Pokud by však jednání pachatele vedlo k **úmyslnému** způsobení těžké újmy na zdraví nebo ke smrti týrané osoby či osob, bude to možno vyjádřiti **souběhem trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí s těžkým ublížením na zdraví** (§ 145 TZ), zejména při naplnění některé ze zvlášť přitěžujících okolností nebo s trestným činem vraždy (§ 140 TZ). **Přitom je třeba vycházet z úvahy, že při způsobení takové závažnější poruchy na zdraví by kvalifikace jednání bez použití souběhu trestných činů nevystihovala plně povahu trestného činu.**³⁴

Každý skutek spáchaný pachatelem má být zásadně posouzen podle všech zákonných ustanovení, která na něj dopadají, neboť jen tak lze vystihnout jeho povahu a závažnost. Základním smyslem jednočinného souběhu trestných činů je vystihnout povahu a závažnost trestné činnosti pachatele. **Právě povaha a závažnost trestného spáchaného trestného činu pro společnost jsou jedněmi z hlavních východisek pro ukládání výše trestů pachateli.**

O otázce tzv. faktické konzumpce trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí a vraždy rozhodoval Nejvyšší soud např. svým rozhodnutím ze dne 20. 4. 2011 č. j. 3 Tdo 391/2011-27. Dle tohoto rozhodnutí o tzv. faktickou konzumpci zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. a) TZ a pokusu trestného činu vraždy podle § 21 odst. 1 TZ, § 140 odst. 1, odst. 3 písm. b) TZ, nejde v případě, že pachatel po určitou významnou dobu brutálně týral poškozenou, a toto jeho jednání v určitých momentech vyvrcholilo pokusy o její usmrcení. **Proto zde nelze dovozovat, že by týrání poškozené bylo pouze nějakým málo významným prostředkem pokusu o její usmrcení.**

34 Srov. č. 11/1984 Sb. roz. tr.

V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud uvádí, že „o tzv. faktickou konzumpci jde v případě, kdy jeden trestný čin je relativně málo významným prostředkem nebo málo významným následkem základního trestného činu. V projednávaném případě se obviněný dopustil dvěma útoky mnohahodinového brutálního až sadistického týrání poškozené, které v určitých momentech vrcholilo pokusy o její usmrcení. Naprosto tedy nelze dovozovat, že by týrání poškozené bylo pouze nějakým významným prostředkem pokusu o její usmrcení“.

Obdobně se k této problematice staví doktrinární výklad, podle něhož „jednočinný souběh trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí s trestným činem ublížení na zdraví dle § 146 TZ, těžkého ublížení na zdraví podle § 145 TZ nebo s trestným činem vraždy podle § 140 TZ není vyloučen“.³⁵ Tytéž závěry plynou rovněž přiměřeně z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. 3 Tdo 1160/2005, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1035/2008 a rozhodnutí č. 29/2011 Sb. rozh. tr.

V roce 2014 se Nejvyšší soud zabýval dovoláním podaným nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného ve věci rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, ve kterém i přes výše uvedené Krajský soud v Ústí nad Labem vyslovil názor, že „...způsobení těžké újmy na zdraví je kvalifikačním znakem zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, 2 písm. b) TZ, a jako takové mělo být soudem prvního stupně kvalifikováno“.

Nejvyšší soud svým rozhodnutím ze dne 22. 5. 2014, sp. zn. 6 Tdo 400/2014, dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl, byť dovolací námítka týkající se použité právní kvalifikace shledal správnými. Dle tohoto rozhodnutí je „jednání obviněného, které poškozené přivodí jednak posttraumatickou stresovou poruchu zdraví dlouhodobého charakteru, stejně jako zranění fyzická, spočívající např. ve zlomení žebra, která jsou důsledkem opakujícího se fyzického napadání ze strany obviněného, je nutno posoudit jako trestný čin těžkého ublížení na

zdraví dle § 145 odst. 1 TZ i jako trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) TZ. Souběh těchto dvou činů je totiž možný.

8.3 Metodika pro získání rozsudků z pravomocně skončených trestních spisů

Pro získání rozsudků ve věcech vražd v kontextu domácího násilí jsme využili zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Požádali jsme Krajské a Vrchní soudy, aby nám zaslaly všechny své již pravomocně rozsudky za roky 2012 a 2013 z důvodů zpracování této studie. V žádosti jsme žádali o zaslání všech pravomocných rozsudků v případě trestných činů vraždy (§ 140 TZ) a zabití (§ 141) v kontextu domácího násilí v anonymizované podobě.

Přístup soudů k naší žádosti byl velice odlišný. Nejvstřícněji se zachovali pracovníci Krajského soudu v Ostravě (případ č. 1, č. 2), Plzni (případ č. 3, č. 4) a Brně (případ č. 5, č. 6), kteří nám zaslali své rozsudky dle našich požadavků ve velice krátké době, aniž by vyžadovali placení poplatku za anonymizaci rozsudků.

Městský soud v Praze nám zaslal jeden rozsudek (případ č. 7), Krajský soud v Českých Budějovicích pak 2 rozsudky (případ č. 8, č. 9). Oba soudy si vyžádaly poplatek za anonymizaci v řádu několika stovek korun (což považujeme za adekvátní částku).

Krajský soud v Ústí nad Labem nám zaslal poměrně nelogicky rozsudek v případě znásilnění, ke kterému došlo v rodině, nicméně se zde nejednalo ani o případ domácího násilí, ani o vraždu.

Krajské soudy v Hradci Králové a v Praze nám sdělily, že žádné rozsudky dle našich požadavků neevidují.

Oba Vrchní soudy naši žádost zamítly z důvodu, že neexistuje žádná statistika této specifické trestné činnosti a není možné rozsudky dohledat. Oběma Vrchním soudům jsme proto poslali konkrétnější žádost, a to žádost přímo

35 Novotný, O., Vokoun R., Šámal, P., a kol. 2010. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Wolters Kluwer. 6. vydání, s. 146.

o rozsudky, kdy byl pachatelé uložen trest za vraždu dle § 140 TZ v souběhu s trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 TZ. Vrchní soud v Olomouci nám zaslal 2 rozsudky, které jsme již měli od Krajského soudu v Ostravě (případ č. 1, č. 2), Vrchní soud v Praze nám opětovně sdělil, že námi specifikovaným požadavkům žádné rozsudky neodpovídají.

8.4 Kazuistiky z pravomocně skončených trestních spisů

Případ č. 1

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 11. 2012, sp. zn. 31T 6/2012

Brutální vraždou vyvrcholilo v únoru 2012 dlouholeté domácí násilí mezi obžalovaným Ladislavem K. a jeho družkou Hanou Š. Obžalovaný poškozenou dlouhodobě fyzicky i psychicky týral. S poškozenou a jejich třemi malými dětmi žili společně na bytovně, kde ji nakonec ubil k smrti.

Vztah poškozené s obžalovaným začal okolo roku 2001, v té době bylo poškozené pouhých 15 let a žila v dětském domově. Jejich soužití bylo již od počátku problematické. Většinu svého vztahu bydleli v různých ubytovnách. Ladislav K. pracoval pouze příležitostně a rodina žila v podstatě jen ze sociálních dávek. Značným problémem soužití pak byla nadměrná konzumace alkoholických nápojů jak obžalovaným, tak poškozenou.

Vzhledem k místu, kde obžalovaný s poškozenou bydleli (ubytovna), bylo jejich konfliktní soužití známo ostatním sousedům. Svědkyně Růžena B. vypověděla, že obžalovaný poškozené i dětem vulgárně nadával. Poškozenou bil pravidelně a s velkou razancí, svědkyně sama viděla, jak obžalovaný do poškozené kope, často byla celá potlučená, po celém těle měla velké modřiny. Svědkyně rovněž téměř denně slyšela hluk z bití i rány, které na ni působily dojmem, že obžalovaný s poškozenou tluče o zed'. V jednom případě

svědkyně do jejich pokoje vešla, aby obžalovanému řekla, že má poškozenou nechat. Obžalovaný ji však hrubě vystrčil ven, s výhrůzkou, že už k nim nemá nikdy chodit. Další svědci, sousedé obžalovaného a poškozené manželé Jan K. a Marta K. uvedli, že často **slyšeli křik a rány, nicméně se obávali jakkoliv do hádky zasáhnout. Správce ubytovny Rudolf Ž. o násilí mezi obžalovaným a poškozenou rovněž věděl, nikoho však o této skutečnosti neinformoval.**

Obžalovaný poškozenou mnoho let v podstatě denně mlátil pěstmi do celého těla, kopal do ní, narážel jejím tělem na stěny pokoje. Současně s tím ji vulgárně nadával a ponižoval ji. **Obžalovaný vulgárně nadával rovněž dětem, které nabádal, aby poškozenou fyzicky napadaly, a to především kopáním do jejího těla v době, kdy byla pod vlivem alkoholu a ležela na podlaze či posteli.** V lednu 2012 pak obžalovaný dětem přikázal, aby poškozenou nakrátko ostříhaly, což poškozená z obav obžalovaného strpěla.

Násilí obžalovaného vůči poškozené gradovalo, až vyvrcholilo v noci ze 3. 2. na 4. 2. 2012. Tuto noc byl obžalovaný pod vlivem alkoholu a poškozenou bil několik hodin, používal údery rukou, tupými předměty – např. paličkou na maso, kopy směřovanými do celého těla, hlavně do oblasti břicha. Útok vedl od večera až do rána následujícího dne. Poškozená ležela na pevné podložce a obžalovaný na ni dále dupal a šlapal. Způsobil jí řadu pohmožděnin, tržně-zhmožděných ran – roztržení dvanáctníku, zhmoždění tlustého a tenkého střeva, natržení ledviny, mnohačetná natržení jater. **Poranění byla provázána velkými bolestmi a vedla k septickému šoku, na který poškozená zemřela.**

Svědčce Marta K. vypověděla, že inkriminovanou slyšela, jak poškozená brečí a obžalovaný na ni dokola řve „Ty kurvo jedna, já tě dneska zabiju“. Manžel svědkyně chtěl jít situaci řešit, svědkyně mu však řekla, ať nikam nechodí, že by mu mohl obžalovaný také něco udělat. Svědkyně **Růžena B. a svědkyně Marta K. shodně uvedly, že slyšely, jak poškozená prosí obžalovaného, aby ji nebil, protože ji to moc bolí. Obžalovaný na to reagoval slovy „Aha, to musí bolet“.**

Svědčce Růžena B. dále uvedla, že ráno 4. 2. 2012 uslyšela jemné ťukání prstem na stěnu. To byl způsob, kterým s ní poškozená, když potřebovala

pomoc, komunikovala. S ohledem na to, co se dělo minulou noc, proto šla Růžena B. do vedlejšího pokoje. V pokoji uviděla poškozenou ležet na válemdě v poloze na zádech, obličejem vzhůru, obžalovaný seděl na opačné straně pokoje a všechny tři děti se krčily vedle něj. Poškozená v tuto chvíli již nebyla schopna mluvit, pouze chrčela. Růžena B. řekla obžalovanému, **ať okamžitě zavolá záchranku, což obžalovaný nejprve odmítl.** Záchranku pak zavolal sám obžalovaný, kdy ještě před ohlášením operátorky pronesl větu „**Ne, že řekneš, že jsem tě zbil**“. Operátorce pak obžalovaný sdělil, že poškozená upadla na schodech. Vozidlo záchranné služby přijelo až po 40 minutách od ohlášení. Dle vyjádření znalců však neměla tato prodleva vliv na záchranu poškozené.

Obžalovaný Ladislav K. byl Krajským soudem v Ostravě dne 23. 11. 2012 odsouzen k výjimečnému trestu odnětí svobody na 24 let. Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný odvolání, které však Vrchní soud v Olomouci v únoru 2013 zamítl a rozsudek Krajského soudu v Ostravě potvrdil. Soud se rozhodl uložit obžalovanému **výjimečný trest, protože je zde dána velmi vysoká závažnost spáchaného zvláště závažného zločinu, kterou soud dovodil především ze způsobu provedení trestného činu vraždy, jakož i z fatálního následku, který ovlivnil nezletilé děti. Soud neshledal u obžalovaného žádné polehčující okolnosti a dle názoru soudu je možnost nápravy obžalovaného obzvláště ztížena.**

Ladislav K. byl shledán vinným z trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) TZ, ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), písm. b), odst. 3 písm. b), písm. c) TZ a vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. i) TZ.

Ladislav K. byl odsouzen tedy i za trestný čin ohrožování výchovy dítěte. Obžalovaný nabádal jejich tři děti, aby poškozenou, jejich matku, fyzicky a verbálně napadali. Svědek Jaroslav Š., který rodinu navštívil večer předtím, než poškozená zemřela, viděl, jak děti do matky na základě podněcování otce kopali a vulgárně jí nadávali, když ležela na zemi. Několik dní předtím jí děti na rozkaz otce ostříhaly vlasy. V přítomnosti dětí s poškozenou často pil nadměrně alkohol a souložil s ní, děti vulgárně oslovoval a nadával jim.

Dle soudu nelze posuzovat jednání obžalovaného pouze ve smyslu § 199 odst. 3 písm. b) TZ, protože těžší následek nebyl způsoben nedbalostí, ale šlo o úmyslné, cílené jednání, kterým chtěl způsobit smrt poškozené. Dle soudu měl nejen úmysl poškozenou usmrtit, ale jednal také s rozmyslem. Vzhledem k délce a razanci útoku musel své jednání zvážit, volil vhodné prostředky k provedení svého úmyslu a zvážil rozhodné důsledky svého činu.

Trestný čin vraždy pak spáchal zvláště surovým a trýznivým způsobem, kdy poškozené způsobil vnitřní zranění. Dle soudu vedl útok s vysokou mírou brutality, která se vymyká běžnému rámci u trestných činů stejného druhu.

V odůvodnění rozsudku je dopodrobna popsáno, jakým způsobem obžalovaný poškozenou v podstatě po celou dobu týral. Jednalo se jak o **psychické týrání (ponižování, urážky), tak o fyzické útoky, které se stále stupňovaly. Ze strany obžalovaného šlo a opakované, systematické a cílené jednání. Jak uvádějí v podstatě všichni svědci, kteří poškozenou znali, poškozená si až na výjimky nikdy nestěžovala, naopak vždy obžalovaného hájila a tvrdila, že si zranění přivodila nešťastnou náhodou. Soud při posuzování domácího násilí tedy vycházel z výpovědi svědků, kteří poškozenou často viděli zraněnou, a také z pitevních zpráv poškozené, ve které lékaři popsali nejen řadu zranění vzniklých bezprostředně před smrtí dotyčné, ale i staršího data.**

Dále se soud v odůvodnění rozsudku zmiňuje o **důsledcích jednání poškozeného na jejich děti (2 chlápce a 1 dívka). Svědkyně Monika S., která je zástupkyní ředitele dětského domova, kam byly děti po vraždě umístěny, uvedla, že u obou chlápčů se již nyní projevují znaky zvýšené agresivity, kdy v případě konfliktních situací reagují kopanci, údery pěstí či obdobným násilným způsobem. Takto se bez zábran chovají i ke své mladší sestře. Dle soudu děti již v útlém věku napodobují vzorce chování, které získaly především od obžalovaného.**

Jako svědkyně byla vyslechnuta také sociální pracovnice městského úřadu, která měla v péči rodinu poškozené, Miroslava H. Miroslava H. uvedla, že poškozená si jí na chování obžalovaného nikdy nestěžovala, nikdy nechtěla

žádným způsobem situaci řešit. Svědkyně s ohledem na celkové rodinné prostředí nabízela poškozené řešení v podobě přestěhování do azylového domu či jiného ubytování jen pro matku s dětmi. Poškozená dle slov svědkyně obdobné nabídky vždy odmítla.

Co se týče náhrady škody, tu uplatnila matka poškozené, a to jen ve výši vynaložených nákladů na pohřeb. Tato náhrada škody ve výši 13 975 Kč jí byla soudem přiznána. Dále svůj nárok uplatňovala Všeobecná zdravotní pojišťovna, uplatnila nárok na náhradu škody ohledně prvotního ošetření a hospitalizace poškozené. Trochu překvapivě VZP požadovala pouze částku ve výši 500 Kč, nad čímž se pozastavoval i soud, když konstatoval, že velmi pravděpodobně byly pojišťovnou vynaložené výdaje okolo 74 000 Kč. Nikdo jiný náhradu škody neuplatnil, respektive v rozsudku ani v jeho odůvodnění o dalších uplatněných a případně zamítnutých nárocích žádná zmínka není.

Jedná se o demonstrativní případ dlouhodobého týrání osoby blízké, které mělo rozsáhlé negativní dopady pro poškozenou a její okolí. Pro samotnou poškozenou mělo týrání fatální důsledky, obžalovaným byla usmrcena. Jednání obžalovaného mělo destruktivní vliv na děti, které byly týrání přítomny. Prognóza dalšího začlenění dětí do společnosti je špatná.

Co se týče nejbližšího okolí, ať už se jednalo o sousedy či známé, všichni byli s kritickou situací rodiny obeznámeni, nikdo však nepodnikl jakékoliv kroky k zabránění nejhoršímu. Byť lidé z nejbližšího okolí měli z obžalovaného oprávněný strach, skutečnost, že nepodnikli žádné kroky (ani nekontaktovali policii, i když věděli, že dochází k násilí), svědčí o jejich lhostejnosti. Kriticky můžeme hodnotit i práci OSPOD, kdy OSPOD věděl o násilnickém chování obžalovaného vůči poškozené, dokonce pracovnice OSPOD nabízela poškozené ubytování v azylovém domě, nicméně OSPOD svého práva intervence v problémové rodině nevyužil.

Případ č. 2

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 6. 2013, sp. zn. 30 T 2/2013

K částečně podobnému případu vraždy v kontextu domácího násilí došlo v červenci roku 2012 v P. v Moravskoslezském kraji. Obžalovaný Petr G. surově umlátil svoji manželku poškozenou Dagmar G. a poté nechal její tělo po čtyři dny zastlané v manželské posteli ložnice.

Vraždě předcházelo dlouhodobé psychické a fyzické týrání poškozené ze strany obžalovaného, a to již od počátku jejich vztahu v létě roku 2009. Obžalovaný poškozenou hrubě urážel, napadal ji údery pěstí i otevřenou dlaní do obličeje a hlavy, ale též kopy a údery rukou do břicha a trupu. Těchto útoků se dopouštěl i před čtyřmi nezletilými dětmi, které společně vychovávali. Poškozená se obžalovaného velmi bála, proto jeho chování trpěla a nic nesdělila ani ošetřujícím lékařům, policii či pracovním OSPOD.

Obžalovaný poškozenou zavraždil v noci dne 22. 7. 2012. Tento den poškozenou slovně urážel natolik, že poškozená ze strachu odešla s dětmi k sousedům. Když se v podvečer vrátila, obžalovaný ji začal mlátit rukou, použil i bližší neurčený ostrý předmět, chytil ji za vlasy a hlavou jí mlátil o podlahu. Když poškozená upadla na zem, kopal do ní a dupal po ní, čímž jí způsobil smrt. Znalkyně z oboru soudního lékařství ve znaleckém posudku uvedla, že poškozená mohla umírat až 10 hodin.

Obžalovaný poškozené neposkytl a ani jí nepřivolal jakoukoliv pomoc, její tělo ponechal zastlané v manželské posteli v ložnici. Do ložnice měly přístup nezletilé děti, které několikrát svou zavražděnou matku zahlédly. Po 5 dnech tělo poškozené za pomoci své matky Evy G. přemístil do kotelny rodinného domu, kde jej ukryl pod pokrývkami. Dům potom opustil, několik dní se skrýval a zadržen byl až 7. 8. 2012.

Obžalovaný byl vyučen autokarosářem, v poslední době neměl zaměstnání a byl veden na úřadě práce jako uchazeč o práci. V minulosti byl několikrát odsouzen za rozličnou trestnou činnost, např. za ohrožení pod vlivem návykové látky. Dle znaleckého posudku netrpěl obžalovaný v minulosti ani v době

spáchání skutku žádnou ze závažných poruch chorobného rázu. Obžalovaný je dle znaleckého posudku pravidelným konzumentem alkoholu, avšak bez známek toxikomanické vazby, není závislý na žádné návykové látce.

V trestním řízení bylo vyslechnuto velké množství svědků, včetně několika sociálních pracovníků městského úřadu ve Frýdlantu nad Ostravicí. Dle odůvodnění rozsudku provedl OSPOD od listopadu 2010 v domě obžalovaného a poškozené okolo 30 kontrol. Pracovnice OSPOD **Radka S.** u hlavního líčení uvedla, že nad rodinou obžalovaného a poškozené byl soudem nařízen dohled, protože OSPOD byl opakovaně (i anonymně) informován, že obžalovaný i poškozená požívají v nadměrné míře alkohol. **Zprávy ze školy byly k oběma dětem i péči matky pozitivní.**

Radka S. dále uvedla, že se k jednání s rodinou dostala na základě součinnosti se svou kolegyní **Michaelou B.** Na jedné návštěvě si všimla, že poškozená má podlitiny na obličeji, které se snažila zakrýt make-upem. K dotazu sociálních pracovníků uvedla, že upadla na kole, nicméně jim později sdělila, že byla napadena manželem. Ošetřit se nenechala a věc rovněž ani nenahlásila na policii. Pracovnice OSPOD zanechaly na místě předvolání obžalovaného na městský úřad a navrhly poškozené, aby její manžel podstoupil psychiatrické vyšetření, čemuž se poškozená jen pousmála.

Další návštěvu v domě rodiny absolvovaly obě pracovnice 27. 7. 2012, tedy již po vraždě. Anonym jim telefonicky oznámil, že obžalovaný nechce do domu pustit nezletilou K. Pracovnice OSPOD na místě zjistily, že všechny děti jsou samy doma a že již několik dní neviděly svoji maminku. Michaela B. pak volala na mobil poškozené, který zvedl obžalovaný a na místo se dostavil během 10 minut. Na její dotaz, kde je poškozená, odpověděl, že odjela do města. Dle slov Michaely B. se obžalovaný choval jinak než obvykle, choval se vstřícně a přiznal svoji chybu.

Dne 30. 7. 2012 se poškozená nedostavila na domluvenou schůzku na MÚ Frýdlant a Michaela B. se rozhodla napsat podnět k odebrání dětí z péče manželů a k nařízení ústavní péče.

Den nato jim pak telefonovala matka obžalovaného Eva G. s tím, že žádá okamžité řešení péče o děti, na kterou už sama nestačí s tím, že odjíždí domů.

Obě pracovnice OSPOD na místo přijely a přitom je napadlo porozhlédnout se po domě, jestli tam není poškozená. Nakonec poškozenou našly mrtvou v kotelně.

Svědčyně Alena K., matka poškozené, v hlavním líčení uvedla, že již po dvou měsících od seznámení obžalovaného a poškozené došlo k prvnímu fyzickému napadení, po kterém vzala poškozenou i děti k sobě domů. Následujícího dne obžalovaný poškozenou žádal, aby se k němu vrátila zpět, že se to už nebude nikdy opakovat. Alena K. dále uvedla, že fyzické a verbální napadání poškozené trvalo po celou dobu jejich vztahu. Svoji dceru mnohokrát přemlouvala, ať od obžalovaného odejde, vždy však neúspěšně. Dle Aleny K. do domu obžalovaného a poškozené často jezdila po napadení policie, nicméně poškozená nikdy souhlas s trestním stíháním nedala, protože měla z obžalovaného velký strach. Tato informace vychází pouze z výpovědi matky poškozené, v minulosti zasahující policisté v hlavním líčení nevypovídali. V době útoku na poškozenou již delší dobu nebyl v případě domácího násilí vyžadován souhlas poškozeného s trestním stíháním dle § 163 trestního řádu.

Soud neměl z provedených důkazů pochybnosti o tom, že vraždu spáchal obžalovaný i že obžalovaný poškozenou dlouhodobě týral. Obžalovaný byl Krajským soudem v Ostravě shledán vinným z trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) TZ, ohrožování výchovy dítěte dle § 201 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. a), písm. b) TZ a vraždy dle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. i) TZ. Za tyto trestné činy mu byl vyměřen výjimečný trest odnětí svobody ve výši 30 let.

Krajský soud v Ostravě žádné polehčující okolnosti u obžalovaného neshledal. Naopak přitěžujících okolností shledal celou řadu, zejména spáchání trestného činu ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky a také skutečnost, že byl obžalovaný odsouzen za více trestných činů.

Proti tomuto rozsudku se obžalovaný odvolal a Vrchní soud v Olomouci mu trest odnětí svobody snížil na 22 let. Argumentoval tím, že trest na samé horní hranici trestní sazby je pro obžalovaného nepřiměřeně přísný a že soud prvního stupně nevysvětlil, proč se pro uložení takto vysokého trestu roz-

hodl. Dle Vrchního soudu v Olomouci musí být při ukládání takto vysokých trestů respektována skutečnost, že v této trestní sazbě jsou v praxi ukládány tresty pachatelům nejzávažnější trestné činnosti, mnohdy s ještě závažnějšími důsledky než v případě obžalovaného.

Opatrovnice nezletilých dětí u soudu zdůraznila, že jednání obžalovaného mělo vážný dopad na vývoj všech 4 dětí. Skutečnost, že mrtvá matka ležela několik dní zastlaná v posteli ve vedlejší místnosti, naplňuje dle soudu sama o sobě kritérium mimořádně hrůzného zážitku, který se vymyká běžné lidské zkušenosti. U nezletilých K. D. a D. D. pak znalec z oboru psychiatrie diagnostikoval syndrom týraného a zanedbávaného dítěte (CAN).

Náhrada škody byla soudem přiznána bratrovi poškozené Karlovi K. ve výši 175 000 Kč a matce poškozené Aleně K. částka ve výši 253 974 Kč (náhrada škody a náklady na pohřeb). Opatrovnice nezletilých dětí, kterou byla ustanovena pracovnice městského úřadu ve Frýdlantu nad Ostravicí Iveta P., požadovala u soudu pro všechny nezletilé děti náhradu škody ve výši 240 000 Kč a dále pro každé dítě náhradu nemajetkové újmy dle § 13 tehdy platného občanského zákoníku ve výši 150 000 Kč. Pro K. D. a D. D. pak ještě opatrovnice požadovala částku ve výši 180 000 Kč za způsobenou posttraumatickou stresovou poruchu (1500 bodů x 120 Kč dle vyhlášky č. 440/2001 Sb.). Požadavkům opatrovnice soud v plné výši vyhověl.

Stejně jako v předchozím případě se jedná o velice závažný případ domácího násilí, který měl fatální následky pro poškozenou. Děti poškozené byly vystaveny naprosto otřesnému zážitku, kdy několik dnů přebývaly v domě se svou zavražděnou matkou. Všechny děti mají z tohoto zážitku psychické následky, které s velkou pravděpodobností budou zhoršovat jejich psychologický stav.

Případ č. 3 Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 1. 2013, sp. zn. 5T 8/2012

K tomuto případu došlo v květnu 2012 v O. v okrese Karlovy Vary, poškozeným byl otec, jehož dcera byla obětí domácího násilí. Dcera poškozeného žila se svým druhem na Slovensku asi 7 let a měli spolu 3 děti. Od počátku jejich vztahu ji obžalovaný mlátil, a to i v těhotenství, rovněž velice často holdoval alkoholu. Protože ji stále bil, dcera poškozeného se od něj rozhodla odejít. Kontaktovala proto svého otce, který za ní přijel na Slovensko na návštěvu. Společně se domluvili, že se i s dětmi přestěhuje k němu do Čech. Obžalovanému sdělila, že jede s dětmi na výlet. Poté, co obžalovaný zjistil, že mu jeho družka utekla i s dětmi, začal na otcův telefon posílat zprávy, že si je oba najde a zabije je.

Obžalovaný se pak skutečně vydal svoji družku i jejího otce hledat do O. Tam se mu je podařilo zastihnout, když šla družka obžalovaného po ulici s jedním ze svých dětí a se svým otcem. Obžalovaný se dle svých slov domníval, že se jedná o jejího nového přítele, a nejprve na něj začal křičet, že ho zabije, poté mu dal několik ran pěstí a nakonec ho začal bodat svým nožem, čímž mu způsobil závažná zranění. Poškozený přežil jen díky včasnému zásahu lékařů.

Obžalovaný byl v té době střízlivý, byl si naprosto vědom toho, co činí. Dle psychiatrického posudku netrpěl žádnou duševní poruchou v pravém slova smyslu. Dále se v psychiatrickém posudku uvádí, že „pohnutka jednání obviněného nebyla vedena žádnou psychopatologií, obviněný poškozeného zcela nekriticky vnímal jako příčinu odchodu partnerky a reagoval v intencích rysů své osobnosti“.

Obžalovaný byl odsouzen pro pokus zvláště závažného zločinu vraždy dle § 21 odst. 1 TZ k § 140 odst. 1 TZ a byl mu uložen trest odnětí svobody trvání 10 let a trest vyhoštění na dobu neurčitou. Rovněž mu byla uložena povinnost zaplatit VZP léčebné výlohy ve výši 79 105 Kč.

Vzhledem k posuzované situaci se soud domácím násilím ze strany obžalovaného vůči dceři poškozené nezabýval dopodrobna, nicméně z rozsudku jednoznačně vyplývá, že dcera poškozeného byla obětí domácího násilí a motivem útoku obžalovaného byla pomsta za to, že mu poškozený „vzal“ družku.

Případ č. 4

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. 4T 16/2012

Obžalovaná byla odsouzena k trestu odnětí svobody na 7 let podle § 140 odst. 2 TZ za pokus o vraždu rozvedeného manžela, s nímž střídavě žila. Způsobila mu asi 23 bodných ran nožem. Předtím mu dala do piva diazepam, aby byl omámený a nemohl se útoku bránit. Obžalovaná přiznala, že měla v úmyslu poškozeného zabít, na druhou stranu žádá z bodných a řezných ran poškozeného neohrozila na životě a jednalo se spíše o povrchová zranění.

V době spáchání činu byla obžalovaná a poškozený už dva roky rozvedeni. Dle obžalované pracoval poškozený v Německu a jezdil za ní a za dětmi na víkendy.

Soud doznal, že i trest při dolní hranici za vraždu 12 let by byl pro obžalovanou nepřiměřeně přísný a přihlédl k polehčujícím okolnostem – dosavadní beztrestnost obžalované, její spolupráce s OČTŘ při objasňování trestné činnosti, obžalovaná litovala svého činu a nezpůsobila poškozenému nezvratné trvalé následky. **K činu jí dále vedly tíživé rodinné poměry a chování poškozeného k ní nebylo, dle soudu, vždy „odpovídající“.**

Obžalovaná vypověděla, že ji manžel pod vlivem alkoholu ponižoval a napadal. Podala na něj několik trestních oznámení, ale brala je všechny zpátky a tvrzení o týrání sama označila jako účelová a nepravdivá. Také chvíli žila v azylovém domě a pobývala v chráněném utajovaném bytě.

Kromě vyjádření obhájce obžalované o psychickém a fyzickém týrání se o domácím násilí ve vztahu poškozeného a obžalované soud v rozhodnutí

nezmiňuje. Volil spíše mírnější slova jako „neodpovídající“ chování poškozeného vůči obžalované a přetrvávající rozepře. V této souvislosti je překvapivé, že výše trestu je z dolní hranice snížena ještě o pět let.

Soud se zabýval hlavně výpověďmi poškozeného a obžalované, které si odporovaly, a ze znaleckých posudků. Rozsudek neobsahuje výpovědi více svědků, kteří by pomohli objasnit, jaký byl vzájemný vztah exmanželů a zda docházelo k domácímu násilí. Je zmíněna pouze zpráva OSPOD o zvláštním vztahu a poutu mezi obžalovanou a poškozeným.

Obhájce obžalované navrhl, zda nepřekvalifikovat skutek na trestný čin zabití podle § 141 TZ, protože obžalovaná **skutek spáchala do velké míry v důsledku dlouhodobého předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného**, kdy byla psychicky i fyzicky poškozeným týrána. Soud dospěl k závěru, že tu nejsou zákonné podmínky pro změnu kvalifikace. Obžalovaná měla v úmyslu poškozeného usmrtit a jednání se dopustila s rozmyslem nebo po předchozím uvážení. Předem zvážila rozhodující okolnosti činu a naplánovala si ho.

Z výpovědi obžalované skutečně vyplývá, že si čin předem naplánovala. Hodila poškozenému do pití tlumicí lék, aby se nemohl příliš bránit, s tím, že ho měla v úmyslu usmrtit. To by tedy mluvilo spíše pro právní kvalifikaci skutku jako vraždy. Na druhou stranu z dikce ustanovení § 141 odst. 1 „Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí myslí anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až deset let.“ by pro obžalovanou mohl vyplývat nižší trest, pokud by se prokázalo předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného. **Tímto jednáním by mohlo být domácí násilí, soud se ale touto otázkou, jak je již výše uvedeno, nezabýval. Hovoří sice o „neodpovídajícím“ chování poškozeného**, jaké chování je „odpovídající“, soud však dále nespécifikuje. To, že se soud nevypořádal s otázkou domácího násilí, lze považovat za nedostatek rozhodnutí. Pokud by došlo k prokázání domácího násilí, soud by mohl překvalifikovat jednání obžalované na trestný čin zabití, protože domácí násilí může být klasifikováno jako zavrženíhodné chování. Přitom je patrné, že soud „neodpovídajícímu“ chování poškozeného přikládal význam, protože byl obžalované vyměřen trest pod dolní hranicí trestní sazby.

Případ č. 5 Krajský soud v Brně 39 T 1/2012

Velice medializovaným případem vraždy v kontextu domácího násilí bylo usmrcení spisovatelky Simony M. Poškozenou v srpnu roku 2011 zavraždil po předcházející hádce 6 bodnými ranami nožem její manžel Boris I. Obžalovaný, i když se k činu nikdy nepřiznal, byl odsouzen Krajským soudem v Brně za trestný čin vraždy dle § 140 odst. 1 TZ k trestu odnětí svobody v trvání 15 let.

Soud se v obsáhlém odůvodnění rozsudku o domácím násilí, kterého se měl obžalovaný vůči poškozené dopouštět, častokrát zmiňuje a vychází přitom z výpovědi svědků i samotného obžalovaného. Obžalovaný ve své výpovědi u hlavního líčení několik svých útoků vůči poškozené popisuje, nicméně je bagatelizuje a odvolává se na to, že se jednalo buď o „nedorozumění“, či o vzájemná napadání mezi jím a poškozenou.

Manželství poškozené a obžalovaného trvalo skoro 10 let, jejich soužití provázely značné neshody. **Poškozená o svých problémech do té doby s nikým nemluvila, protože nechtěla narušit fungování rodiny. Své psychiatrické se svěřovala s tím, že když narůstají její úspěchy na literárním poli, tak narůstají útoky obžalovaného vůči ní, s jejími rostoucími úspěchy se jí snaží obžalovaný ponižovat. Vzápětí na to se však dle slov poškozené snažil projevovat jako hodný manžel.**

Poškozená navštěvovala pravidelně svoji psychiatricku v letech 2008 a 2009, byla jí předepsána antidepressiva. Po delší pauze se své psychiatrické ozvala až v květnu 2011, její psychický stav byl špatný.

Poškozená se svojí psychiatrickou komunikovala v tomto období i prostřednictvím SMS. Poslední zpráva od poškozené se týkala obtížného vyrovnávání se s odchodem obžalovaného, který sama iniciovala a kterého měla ze začátku hodně ráda.

Obžalovaný se snažil o návrat, kupoval květiny, psal jí, naléhal na ni, sliboval. Pokud by ve vztahu zůstala, považovala by to za své selhání. Poškozená během posledních kontaktů s psychiatrickou popisovala, že se obžalovaný vůči ní choval násilně, ponižoval ji, omezoval ji, jakmile to poškozená řekla,

více to nerozebírala, bylo jí to trapné, při jedné návštěvě, když měla poškozená šaty bez rukávů, bylo vidět, že má na paži pohmožděninu.

I bratr poškozené ve své výpovědi potvrdil, že vztahy mezi jeho sestrou a obžalovaným se zhoršovaly, on sám viděl, že má poškozená modřinu pod okem či nateklou tvář. Poškozená bratrovi nejprve sdělila, že se uhodila, pak však řekla, že ji zbil obžalovaný. Svému bratrovi dále tvrdila, že ji obžalovaný bije způsobem, aby to nebylo vidět.

Poškozená obžalovaného podezírala, že jí je nevěrný. Na objednávku poškozené absolvoval obžalovaný v červnu 2011 test na detektoru lži, který provedla detektivní agentura. Obžalovaný testem pravdomluvnosti neprošel. Výsledky uvedeného vyšetření přiměly poškozenou k tomu, aby podala žádost o rozvod.

V červnu 2011 se obžalovaný odstěhoval ze společné domácnosti, dle svědků to nesl velice těžce.

Když poškozená odletěla se svými příbuznými na dovolenou do Egypta, obžalovaný se za nimi rovněž vypravil, chtěl, aby se s poškozenou opět sblížili. Po návratu z dovolené se obžalovaný opakovaně pokoušel dostat se k ní do domu.

Poškozená měla z obžalovaného strach, nechala proto do svého domu namontovat alarm. Jednalo se o bezpečnostní opatření, které ji mělo chránit před obžalovaným.

K vraždě samotné pak došlo 3. srpna 2011 v domě poškozené. Obžalovaný poškozenou po předchozí hádce ubodal nožem, zranění byla závažná a poškozená zemřela v několika minutách po vzniku zranění.

Obžalovaný dle znaleckého posudku netrpěl v době spáchání činu duševní poruchou. Sám obžalovaný se hájil tím, že netušil, co se v inkriminovanou dobu odehrálo, tvrdil, že si nic nepamatuje. Soud však tuto ztrátu paměti, jak ji obžalovaný uvádí, označil za nereálnou.

Soud uložil obžalovanému trest odnětí svobody v délce 15 let. Při jeho výměře vzal soud v úvahu dosavadní trestní bezúhonnost obžalovaného i skutečnost, že obžalovaný již v minulosti kvůli svým negativním osobnostním vlastnostem sám vyhledal odbornou pomoc.

Zmocněnkyně poškozených, která zastupovala rodiče poškozené, syny poškozené a bratra poškozené, navrhla, aby soud uložil dle § 444 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb. obžalovanému povinnost nahradit každému z poškozených jednorázové odškodnění ve výši v tomto zákoně upravené, a to synům a rodičům ve výši 240 000 Kč každému a bratrovi poškozené ve výši 175 000 Kč. Soud těmito požadavkům vyhověl. Opatrovník nezletilého syna poškozené a obžalovaného rovněž navrhl, aby soud uložil dle tehdy platného občanského zákoníku obžalovanému zaplatit jednorázové odškodnění ve výši 240 000 Kč, a dále opatrovník navrhl, aby byla obžalovanému uložena povinnost uhradit nezletilému nemajetkovou újmu ve výši 1 000 000 Kč. I tomuto požadavku soud vyhověl.

Soud ze skutečností, které nasvědčovaly domácímu násilí ze strany obžalovaného, žádné relevantní závěry týkající se domácího násilí nevyvozuje, obžalovaný za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 TZ odsouzen nebyl, byť souběh těchto trestných činů je nejen možný, ale právě tímto souběhem dojde k správnému vystižení povahy a závažnosti trestného činu (viz kapitola 8.2).

Případ č. 6

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2013, sp. zn. 53 T 3/2012

V minulosti mnohokrát odsouzený recidivista Dan Z. udusil z naprosto malicherných důvodů svoji partnerku Jarmilu R. K vraždě došlo v červenci 2012 v Brně. Dan Z. se s poškozenou Jarmilou R. seznámil koncem dubna 2012 a krátce poté se k ní nastěhoval do bytu. Dle svědeckých výpovědí bylo jejich soužití již od počátku problematické, oba ve velké míře konzumovali alkoholické nápoje.

Obžalovaný poškozenou v průběhu jejich soužití fyzicky napadal. V důsledku těchto napadení podala poškozená na obžalovaného 3 trestní oznámení. V bytě, kde poškozená s obžalovaným bydleli, několikrát zasahovala hlídka PČR, avšak poškozená vždy obžalovanému umožnila, aby s ní nadále bydlel.

Týden před vraždou došlo mezi obžalovaným a poškozenou ke konfliktu v zahradní restauraci nedaleko jejich bydliště. Obžalovaný na poškozenou nejprve vylil pivo, pak ji shodil na zem a kopal do ní. V dalším napadání poškozené obžalovanému zabránil jejich společný kamarád, který s párem rovněž popíjel.

K vraždě samotné pak došlo 23. 7. 2012 v nočních hodinách. Obžalovaný poškozené vyčítal nadměrné pití alkoholu, poškozená na to reagovala křikem. Obžalovaný ji chytil za bundu a cloumal s ní, přitom se poškozená bouchla hlavou o kuchyňskou linku. Když při hádce poškozená křičela silněji, obžalovaný jí dlaněmi ruky zakryl ústa, čímž zároveň ucpal i nos, aby ji utišil. Toto obžalovaný činil opakovaně a měl „vyzkoušené“ z minulých hádek, že se poté poškozená zklidní. Ten večer obžalovaný stlačil poškozené ústa poměrně razantně a s větší intenzitou a držel ji takto několik desítek vteřin až jednu minutu. Následkem jednání obžalovaného došlo k udušení poškozené a k jejímu úmrtí.

Obžalovaný byl odsouzen za trestný čin výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ a za trestný čin vraždy dle § 140 odst. 1 TZ k trestu odnětí svobody ve výši 15 roků a 6 měsíců. Při výměře trestu soud zohlednil bohatou kriminální minulost obžalovaného, obžalovaný byl v minulosti již 13x soudně trestán, a to i za násilné trestné činy. Jako polehčující okolnost shledal soud pouze příznání obžalovaného.

Obžalovaný byl zproštěn obvinění z trestného činu znásilnění, kterého se měl vůči poškozené dopustit 14. 7. 2012. Důvodem zproštění obžalovaného ze spáchání tohoto trestného činu byla skutečnost, že jediným důkazem byla výpověď poškozené a výpovědi svědků, kteří uvedli, že jim sama poškozená sdělila, že si znásilnění vymyslela.

Obžalovanému bylo uloženo, aby dceři poškozené uhradil odškodnění ve výši 240 000 Kč a sestře poškozené ve výši 175 000 Kč a náklady na pohřeb ve výši 22 982 Kč.

I v tomto případě se soud o domácím násilí v rozsudku nezmiňuje. V odůvodnění rozsudku soud pouze konstatuje, že soužití obžalovaného s poškozenou bylo problematické a že oba ve velké míře konzumovali alkohol.

Možným důvodem pro to, že soud nepovažoval za důležité zabývat se v této kauze domácím násilím, může být fakt, že vztah obžalovaného a poškozené trval pouze několik málo měsíců.

Případ č. 7 **Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 11. 2012,** **sp. zn. 43T 8/2012**

Tento případ není typickým domácím násilím, jedná se zde o případ mezigeneračního násilí, kde obžalovaný napadl syna své družky, protože poškozený (agresor vůči své matce) se měl vůči své matce dopouštět dlouhodobého domácího násilí.

Obžalovaný honil po zahradě poškozeného a několikrát ho sekerou udeřil do hlavy, rukou, zad a beder. Pokud by poškozenému nebyla poskytnuta včas lékařská pomoc, byl by přímo ohrožen na životě nadměrnými ztrátami krve. Obžalovaného museli v jeho konání zastavit až dva přihlížející svědci, jinak by zřejmě pokračoval ve svém jednání dál. Poškozený útok přežil, nicméně má trvalé následky – amputovanou část malíčku.

Útoku předcházel konflikt mezi poškozeným, jeho matkou a obžalovaným, kdy poškozený přišel domů a dostal se do hádky s obžalovaným ohledně rozbité výplně dveří, k čemuž došlo při stěhování.

Matka poškozeného a zároveň družka obžalovaného uvedla, že ji její syn fyzicky napadal. Obžalovanému však řekla, že nemá nijak zasahovat, jen pokud by jí šlo o život. V přípravném řízení hovořila o tom, že ji syn škrtil a bil. Dále ji obtěžoval slovně a drobnými fyzickými atakami ve formě postrčení, zatahání za ruku apod. Ze svědků však toto nikdo v trestním řízení nepotvrdil. Sestra poškozeného se vyjádřila k problematické povaze bratra, nicméně uvedla, že nikdy nebyla přítomna fyzickému napadení matky, ani ta si na to nikdy nestěžovala, kromě postrkování, zatažení za ruce atd. Svědkové, kteří čin viděli a zasáhli, aby obžalovaný nemohl v útoku sekyrou pokračovat, uvedli, že se jim svědkyně svěřila, že jí syn způsobil hematomy, které byly na pažích vidět. **Výpověď svědkyně, družky obžalovaného, soud nepovažoval**

za věrohodnou, protože má blízký vztah k obžalovanému a vztah se synem je konfliktní.

Přiklonil se zejména k výpovědi poškozeného a dvou svědků, kteří útok pozorovali a zabránili obžalovanému v pokračování.

Soud obžalovaného odsoudil podle § 140 odst. 1, 3 písm. i) – tedy že čin spáchal zvláště surovým nebo trýznivým způsobem. Poškozený byl při útoku stále při vědomí a plně vnímal veškerou bolest. Za tento čin se vyměřuje trestní sazba v rozmezí 15–20 let, případně se ukládá výjimečný trest. Přesto soud využil § 58 a trest byl mimořádně snížen na 12 let. Jako k polehčující okolnosti soud přihlédl k osobním poměrům obžalovaného, že nebyl nikdy souzen a nebyly k jeho osobě zjištěny žádné další negativní poznatky, jednání zůstalo ve stádiu pokusu, obžalovaný jednal v silném rozrušení, které plynulo z eskalujícího konfliktu jeho družky a poškozeného. Dále je velká pravděpodobnost úspěšné resocializace.

V tomto případě se jednalo o případ domácího násilí, které vyvrcholilo pokusem o vraždu syna družky obžalovaného. Soud v rozsudku motiv domácího násilí bagatelizuje, nezabývá se např. tím, jestli se nemohlo ze strany poškozeného vůči jeho matce jednat např. o dlouhodobé psychické násilí.

9. Shrnutí

Předkládaná studie o vraždách v kontextu domácího násilí je kombinací vybraných teoretických poznatků k problematice domácího násilí vedoucího až k úmyslnému usmrcení partnerky/a a dosažitelných kazuistik pravomocně skončených trestních spisů odsuzujících pachatele/ku trestného činu vraždy, ve kterou domácí násilí vyústilo. K jakým poznatkům jsme po prostudování jednotlivých kauz ve spojení s nastíněným teoretickým rámcem problematiky dospěli?

1. Je zřejmé, že ne každá vražda mezi příbuznými je následkem domácího násilí a ne každé domácí násilí končí vraždou. Identifikace počátečních fází domácího násilí vedoucí k fatálním následkům je však pro jeho latenci velmi obtížná. Počáteční dílčí incidenty pro svou relativní mírnost prakticky nelze klasifikovat jako „trestný čin“, na který již mohou vnější instituce jednoznačně reagovat. Proto by zde měla v maximální možné míře fungovat intervence širšího sociálního okolí (sousedé) i odpovědných institucí již při prvních náznacích tohoto negativního jevu. To však předpokládá mimo jiné vyšší míru seznámení široké veřejnosti s problematikou domácího násilí a působení v tomto směru na ni, které v současné době mnohdy chybí.

2. Včasná identifikace rodin ohrožených domácím násilím a včasná adekvátní intervence odpovědných institucí (OSPOD, Policie ČR apod.) v počá-

tečních fázích procesu realizace domácího násilí má nezastupitelnou roli nejen při prevenci, resp. předcházení domácímu násilí jako takovému, ale především před jeho závažnými následky a dopady. Lze detekovat, že v tomto směru příslušné instituce v plné míře nevyužívají možností daných jim zákonem, a není vyloučeno, že by vhodný a intenzivnější zásah mnohdy pomohl odvrátit negativní důsledky domácího násilí ve všech rovinách.

3. Při své rozhodovací činnosti soudy často opomíjejí relevantní závěry teorie a ustálené judikatury, že souběh trestných činů vraždy, příp. těžkého ublížení na zdraví spolu s trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí je možný. Není ani neobvyklé, že se skutečností, že určité trestné činy byly spáchány v kontextu domácího násilí, nezabývají, případně nezabývají způsobem, který však ve svých důsledcích významně zasahuje do sféry pachatele, ale i poškozených a může mít rozhodující dopad na výrok rozhodnutí týkajícího se nejen viny, ale především trestu a výše náhrady škody.

4. Intervence policejních složek, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, zdravotnických institucí, ale i soudů, zainteresovaných do konkrétních případů domácího násilí, neprobíhá mnohdy ve vzájemné interakci a intenzivnější spolupráci těchto institucí. Jednotlivé dílčí fáze řešení případů jsou posuzovány a probíhají izolovaně a mohou v důsledku vést k podceňování možných následků a negativních dopadů tohoto jevu.

5. Řešení problému domácího násilí a prevence před jeho fatálními následky je však spjata nejen s účinným vyhledáváním ohrožených rodin a adekvátním zacházením s oběťmi i s pachatelem domácího násilí, nýbrž i s efektivní celospolečenskou kampaní zaměřenou, mimo jiné, na způsoby neagresivního řešení konfliktů, osvětlení povahy některých mýtů souvisejících s fungováním rodiny, rolí jednotlivých jejích členů a samozřejmě i se zacházením s tímto problémem. K danému by mohla napomoci mimo jiné i nová metodika ve sběru i uspořádání údajů nejen policejních a justičních statistik, nýbrž i statistik zdravotnických zařízení, sociálních institucí a zdravotních pojišťoven tak, aby příslušné rozhodující orgány měly k dispozici validní data o stavu a vývoji tohoto jevu v ČR, a na tomto základě

mohly přijímat účinná opatření k jeho řešení. Ucelená relevantní statistika by pak mohla přiblížit laické i odborné veřejnosti alarmující stav tohoto jevu v ČR.

6. Je neoddiskutovatelné, že nejen problematika domácího násilí, ale i vraždy v kontextu tohoto typu násilí, mají silně genderový rozměr. Mimo jiné v tom, že pachatelé muži jsou početně v alarmující převaze a jejich motivy vedoucí k tomuto činu jsou naprosto odlišné od pachatelek žen. V tomto směru a v rámci prevence negativních dopadů domácího násilí je zde proto výrazný prostor pro realizaci příslušné genderové osvětové činnosti tak, jak to předpokládá Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018.

7. Je zřejmé, že současný právní rámec, po účinnosti nového trestního a občanského zákoníku a zákona o obětech trestných činů, který doprovázela rozsáhlá novela trestního řádu, poskytuje dostatečné zákonné možnosti ochrany před domácím násilím, a tedy i jeho fatálními důsledky. Některé instituty, např. předběžná opatření v trestním řízení, však nejsou zatím dostatečně praxí využívána. Podobně je tomu s výrazně posílenými kompetencemi státních zástupců, kteří mohou např. vstoupit do řízení o předběžném opatření, event. takový návrh podat. V praxi by však mělo docházet k aktivnějšímu využívání těchto institutů odpovědnými institucemi, když zde již existuje odpovídající zákonný rámec pro práci s nimi.

8. Předpokladem pro úspěšnou ochranu obětí, ale i prevenci je již zmíněná multidisciplinární spolupráce justičních složek a organizací poskytujících pomoc a podporu obětem. I na této úrovni však bohužel detekujeme řadu nedostatků a nefunkčností, kdy mnohé služby obětem trestné činnosti jsou nedostatečné či absentují (např. utajené azylové ubytování), jsou výrazně podhodnocené či je naprosto postrádáme (např. cílené terapeutické působení na pachatele domácího násilí). Zlepšení úrovně služeb organizací poskytujících pomoc a podporu obětem co do kvantity i kvality považujeme za základ pro účinnou a úspěšnou ochranu těchto obětí.

9. I když okrajově se řešené problematice dotýkající, avšak stále neřešená zůstává bezplatná právní pomoc obětem a chudým občanům, uplatňují-

cím svá zákonná práva v civilním i trestním řízení, kde je prospěšné právní zastoupení nebo pomoc zmocněnců z řad advokátů. Podobně je tomu se soudními poplatky. Roztříštěná úprava v civilním a trestním kodexu i zákonu o advokacii a složitě (a převážně neúspěšně) dokazování hmotné nouze vedou občana k rezignaci na právní pomoc nebo je donutí ke zničujícím půjčkám u lichvářů. Společnost si tak sama vytváří skupinu pauperizovaných, sociálně vyloučených jedinců.

10. Resumé

Tato studie je první prací v České republice, která se komplexněji zabývá vztahem domácího násilí a vražd motivovaných osobními vztahy mezi obětí a pachatelem. Cílem je ukázat, že domácí násilí je závažný celospolečenský problém, který může vyústit až ve zločin vraždy. V první části se studie zabývá šířeji domácím násilím, jeho formami, obětí a pachatelem a předkládá údaje z domácích statistik i zahraničních studií. V druhé části naší studie jsme zkoumali, jak se soudy ve svých rozhodnutích s vraždou v kontextu domácího násilí dovedou vypořádat, přičemž v této souvislosti upozorňujeme na některé nedostatky soudní praxe.

Z kriminálních statistik a odborné literatury vyplývá, že přibližně polovina evidovaných vražd je spáchána mezi partnery nebo v širším rodinném kruhu. V případě vraždy motivované osobními vztahy převažují mezi oběťmi, které jsou či byly životní partnerkou či partnerem pachatele, výrazně ženy (84 %).

O tom, že je domácí násilí rozšířeným problémem nejen v České republice, vypovídá i řada zahraničních studií zabývajících se domácím násilím v Evropě. Tyto studie potvrzují, že drtivá většina obětí domácího násilí jsou ženy. K označení vražd žen, jako rozšířenému fenoménu odkazujícímu k genderově podmíněnému násilí, se používá pojem „femicide“.

Existuje více druhů a forem domácího násilí, přičemž nejčastější formou je tzv. intimní terorismus, který se vyznačuje dlouhodobostí, opakováním, citovou vazbou mezi pachatelem a obětí, vztahovou asymetrií, postupným zesilováním frekvence a intenzity útoků, které jsou prostředkem upevňování moci a kontroly. U této formy násilí je časté, že partneri mají nezletilé děti. Pachateli jsou v 97 % případů muži.

Řada obětí domácího násilí se často snaží jeho projevy maskovat a popírá, že by k němu docházelo. Důvody mohou být např. strach z agresora, rezignace vyvolaná představou o neřešitelnosti situace nebo závislost (ať už psychická či ekonomická) oběti na pachateli. Problémem je i nízké povědomí společnosti o dopadech domácího násilí na oběť. Okolí potom nerozumí reakcím oběti na pachatele a může dojít ke zpochybnění o vývoji trestného činu. Osobnostní profil obětí domácího násilí neexistuje. Oběť se může stát jakákoliv žena, dítě či mužský člen rodiny, bez ohledu na vzdělání, věk či ekonomický status. Oběti se často navíc kromě primární viktimizace potýkají ještě se sekundární viktimizací, která může být způsobena orgány činnými v trestním řízení, zdravotnickým personálem, médií či sociálním okolím oběti.

Studie navrhuje typologii partnerských agresorů, která může značně zvýšit efektivitu práce s partnerským násilím. Dále ze studie vyplývá, že jsou-li pachatelkami vraždy v kontextu domácího násilí ženy, příčinou vraždy bývá často dlouhodobé týrání ze strany partnera a čin tyto ženy spáchají v bezprostředním ohrožení života, aby zabránily další agresi partnera.

Rozsudky zpracované v kazuistice nám zaslaly některé z krajských soudů na základě naší žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Zajímala nás trestní řízení v případech trestných činů vraždy a zabití v souvislosti s domácím násilím. Je třeba podotknout, že vstřícnost jednotlivých soudů se různila. Z uvedených kazuistik je zřejmé, že kontext případů domácího násilí se značně liší. Případy č. 1 a č. 2 představují brutální vraždu partnerky, které předcházelo dlouhodobé domácí násilí, a ukazují na fatální selhání, jak jednotlivých institucí, tak širšího okolí. Případy č. 3 a č. 7 poukazují na to, že domácí násilí zasahuje nejen bezprostřední oběť a případně děti, ale i další blízké osoby. Případy č. 4, č. 6 a č. 7 pak poukazují na

to, že soudy se často ve svých rozhodnutích s domácím násilím nevyořadají zcela dostatečně a při objasňování skutkového stavu věci nevěnují domácímu násilí dostatečnou pozornost, ačkoliv to může mít vliv na ukládání trestu. Nejen případ č. 5 pak upozorňuje na soudní praxi, kdy soudy často nerozhodují o souběhu trestného činu vraždy a trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, ale skutek kvalifikují pouze jako trestný čin vraždy, ačkoliv tím není dostatečně vystihnuta jeho závažnost.

11. Summary

This study is the first work in the Czech Republic that deals in a more complex way with the relationship between domestic violence and murders motivated by personal relationships between the victim and the perpetrator. Its goal is to show that domestic violence is a serious society-wide problem that can even culminate in the crime of murder. In the first part, the study deals more widely with domestic violence and its forms, victims and perpetrators, and offers data from domestic statistics and foreign studies. In the second part of our study, we investigated how the courts are able to cope with murder in the context of domestic violence in their verdicts, and in this connection we point out some discrepancies in court practice.

From criminal statistics and the trade literature it appears that approximately half of all investigated murders are committed by partners or within the wider family. In the case of murders motivated by personal relationships, women prevail significantly (84%) among the victims who are or were the perpetrator's partner.

The fact that domestic violence is a widespread problem not only in the Czech Republic is attested to by a host of foreign studies investigating domestic violence in Europe. These studies confirm that the vast majority of domestic-violence victims are women. The term "femicide" is used to descri-

be the murder of women as a widespread phenomenon referring to gender-conditioned violence.

There are a variety of types and forms of domestic violence, but the most frequently occurring one is the so-called intimate terrorism which is characterised by its long-term characteristics, its repetition, the emotional relationship between the perpetrator and the victim, its relationship asymmetry, and the gradual strengthening of the frequency and intensity of attacks that are the means of consolidating one's power and control. In this form of violence it is common for the partners to have minor children. In 97% of the cases, the perpetrators are men.

Many domestic-violence victims often try to hide it and deny that it is going on. The reasons may include fear of the aggressor, resignation caused by the idea that the situation has no solution, and/or their dependence (be it psychological or economic) on the perpetrator. Another problem is the society's low awareness about the impact of domestic violence on the victim. People around them then do not understand the reactions of the victim to the perpetrator and the development of this crime may be doubted. There is no personal profile of domestic-violence victims. Any woman, child or male family member, regardless of their education, age or economic status, can become a victim. In addition, apart from primary victimisation, victims often face secondary victimisation that can be caused by investigative, prosecuting and adjudicating bodies, medical staff, the media, and the victim's social environment.

The study proposes a typology of partner aggressors that can significantly increase the effectiveness of work with partner violence. Furthermore, it appears from the study that if women are the perpetrators of murder in the context of domestic violence, the cause of the murder is usually long-term abuse by their partner and these women commit this crime when their life is in immediate danger to prevent any further aggression from the partner.

The verdicts in case-study form were sent to us by some regional courts based on our application according to Act 106/1999 Coll., on free access to information. We were interested in the criminal proceedings in cases of mur-

der and manslaughter in connection with domestic violence. We need to point out that the responsiveness of the individual courts varied. It is clear from the submitted case studies that the context of domestic-violence cases differs significantly. Cases 1 and 2 represent the brutal murder of a female partner preceded by long-term domestic violence and point out the fatal failure not only of individual institutions, but also of the wider social environment. Cases 3 and 7 highlight the fact that domestic violence affects not only the victim and possibly children, but also other close family members. Cases 4, 6 and 7 point out that the courts in their verdicts often do not deal with domestic violence sufficiently enough and do not pay enough attention to domestic violence when clarifying the facts of the case, even though it can have an impact on imposing punishment. It is not only Case 5 that points out the practice in which the courts often do not make decisions on the joinder of the crime of murder and the crime of maltreating a person living in a shared dwelling, but qualify the fact only as a crime of murder, despite it not sufficiently expressing its gravity.

Prameny

- Čírtková, L. 2011. „Jak se vyznat v domácím násilí“. In *Právo a rodina*, č. 7, s. 4–12.
- Čírtková, L. 1998. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion.
- Čírtková, L. 2008. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing.
- Dutton, K. 2013. *Moudrost psychopatů*. Překlad z anglického originálu. Brno: Emitos.
- Grřivna, T., Scheinost, M., Zoubková, I., a kol. 2014. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer. 4. vydání.
- Kaiser, G. 1993. *Kriminologie*. Praha: C. H. Beck.
- Martinková, M. 2014. *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR*. Praha: Institut kriminologie a sociální prevence, s. 9–23.
- Martinková, M. 2014. „Údaje o v České republice policíí evidovaných obětech kriminality“. In Marešová, A., a kol. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*, s. 61–84, 10 tab. IKSP Praha.
- Netík, K., Netíková, D., Raboch, J., Voňková, J. 2004. *Péče o pachatele partnerského násilí*. Ministerstvo zdravotnictví ČR.
- Netík, K. 1991. „Kriminální agresor“. In *Bulletin studijního a výzkumného oddělení Správa SNVČR*, č. 1.
- Netík, K. 2012. „Kriminální agrese“. In Váľková, H., Kuchta, J., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. 2. vydání.
- Novotný, O., Zapletal, J. 2008. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer. 3. vydání.
- Novotný, O., a kol. 2010. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: Wolters Kluwer, 6. přepracované vydání.
- Poněšický, J. 2005. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton.
- Spurný, J. 1996. *Psychologie násilí. O psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Praha: Eurounion.
- Šámal, P., a kol. 2009. *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck. 1. vydání.
- Váľková, H., Kuchta, J., a kol. 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck. 2. vydání.
- Voňková, J. 2010. *Vaše právo. První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha: proFem.
- Voňková, J., Huňková, M. 2004. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem.
- Voňková, J., Spoustová, I. 2008. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem. 2. přepracované vydání.
- Voňková, J. 2008. „Přínos zákona o ochraně před domácím násilím pro českou společnost“. In *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha ASPI: Wolters Kluwer, s. 441–450.
- Voňková, J. 2009. „Životní situace dětí žijících v rodinách poznamenaných domácím násilím“. In *Pocta Sentě Radvanové k 80. narozeninám*. Praha: Wolters Kluwer, s. 585–594.
- Voňková, J. 2015. „Situace dětí žijících v rodinách postižených domácím násilím“. In Radvanová, S., a kol.: *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. Beckova edice právních institutů, v tisku.

Internetové zdroje

- United Nations Office on Drugs and Crime. 2014. *Global Study on Homicide 2013*. [online]. Dostupné z: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/GSH2013/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf.
- Euro-LatIn American Parliamentary Assembly, Committee on Social Affairs, Youth and Children, Human Exchanges, Education and Culture, working document. EP rapporteur: Raül Romeva i Rueda. 2013. *Femicide In the European Union and LatIn America*. [online]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/committees/social/meetings/2013_07_16-17_vilnius/working_doc/ep/940344en.pdf.
- Norris L. 2013. Femicide as a Result of Domestic Violence. In Laurent, C., Platzer, M., Idomir, M. (ed.). *Femicide. A Global Issue That Demands Action*. [online]. Dostupné z: http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Co-publications/Femicide_A%20Gobal%20Issue%20that%20demands%20Action.pdf.
- Smith, K., Osborne, S., Lau, I., Britton, A. (ed.). 2012. *Homicides, Firearm Offences and Intimate Violence 2010/11: Supplementary Volume 2 to Crime In England and Wales 2010/11*. [online]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/116483/hosb0212.pdf.

Zákony

- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v aktuálním znění
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Sbírký rozhodnutí

- Sb. rozh. tr. 2006. TRNS 44/2008-T

Další prameny

- Statistiky Policejního prezidia ČR za rok 2012–2013 (nestandardní sestavy pro Institut kriminologie a sociální prevence)
- Council Europe Convention, 2011
- Akční plán prevence genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018
- Tab. č. 1** Přehled vykázaní od roku 2007 do roku 2014. Zpracoval Bílý kruh bezpečí, o. s., a Asociace intervenčních center. Praha 2015.

O autorech

JUDr. Jiřina Voňková, CSc. – po obhajobě doktorátu na PF UK pracovala ve VÚK GP a získala vědeckou hodnost v oboru trestní právo-kriminologie. V 90. letech byla náměstkyní ministra práce a sociálních věcí pro oblast legislativy. Problematikou domácího násilí se zabývá od r. 2001, což se odráží v její publikační činnosti. Jako členka expertní skupiny Aliance proti domácímu násilí se podílela na přípravě zákona o ochraně před domácím násilím. Několik let pracovala na krizové lince DONA a je konzultantkou v právní poradně o. s. BKB. Externě spolupracuje s PF UK a na lince právní pomoci ženám v o. p. s. proFem.

Mgr. David Oplatek – absolvoval PF UK v roce 2006. Od roku 2015 je samostatným advokátem. Ve své právní praxi se věnuje trestnímu právu, a to hlavně pomoci poškozeným. V minulosti pracoval v neziskových organizacích Iuridicum Remedium a In IUSTITIA. V současné době spolupracuje s organizací proFem.

Vraždy v kontextu domácího násilí

JUDr. Jiřina Voňková, CSc., Mgr. David Oplatek

Vydal v Praze 2015 proFem, o. p. s.

Plzeňská 66, 150 00 Praha 5

tel.: 224 910 744

e-mail: info@profem.cz

www.profem.cz

redakce: Jitka Poláková, Mgr. Petra Hokr Miholová, Mgr. Veronika Ježková

jazyková korektura: Mgr. Vendula Kadlečková

grafické zpracování: RedGreenBlue, Jana Štěpánová

Tisk: Carter\Reproplus, s. r. o.

ISBN: 978-80-904564-3-3

9 788090 456433

ISBN 978-80-904564-3-3

www.profem.cz

PHILIP MORRIS ČR